

ATASKAITA. ANKETOS “KAIP GERAI PAŽĪSTU SAVO ŠALIES KULTŪRĄ?” REZULTATŲ PRISTATYMAS

VIDA DRĄSUTĖ, SIGITAS DRĄSUTIS, LORETA RUŠKEVIČIŪTĖ
VšĮ “eMundus”
Kaunas, Lietuva
info@emundus.lt

ĮVADAS

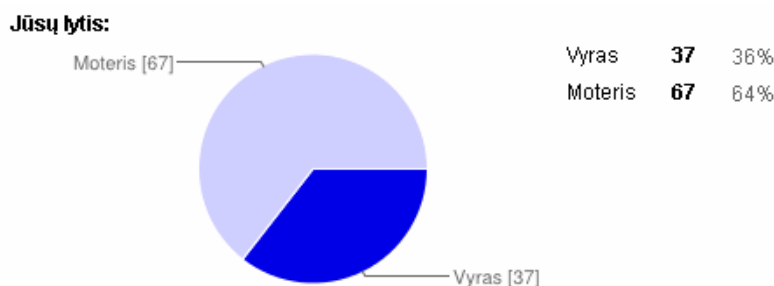
Vykdamt Mokymosi visą gyvenimą programos Grundtvig Mokymosi Partnerystės projektą FOCAL (Nr. 2012-1-LT1-GRU06-07163), laikotarpiu 2012 12 – 2013 01 buvo organizuojama apklausa “Kaip gerai pažįstu savo šalies kultūrą”. Apklausa, išlaikant šalies kultūros savitumui būdingus klausimus, organizuota visose trijose projekte dalyvaujančiose šalyse: Lietuvoje, Bulgarijoje, Graikijoje. Lietuvoje apklausą inicijavo projekto koordinatoriai - institucija VšĮ “eMundus”.

Projektu siekiama skatinti kartų ir tarptautinį bendravimą per kultūrinius mainus ir pažinimą. Kultūrinę patirtį perduoti tarp kartų ir šalių per šias dedamąsias: kultūra ir kultūros paveldas, tradiciniai valgiai ir papročiai, senosios tradicijos, susijusios su gamta ir jos stebėseną, kraštovaizdis ir architektūra: kultūros paveldas ir vertę įgiję gražiausi šalies kampeliai, religija, intelektas, švietimas ir menas, kiekvienos šalies (kaip valstybės ir tuo, kuo ji garsėja pasaulyje) pažinimas. Siekiant projekto tikslo, buvo paruošta bendra anketa, klausimų savitumas išgrynintas kiekvienos partnerinės institucijos, ir atlikta apklausa, apklausiant įvairaus amžiaus respondentus, ypač įtraukiant į apklausos procesą projekto tikslines grupes: jaunimą (18-25) ir vyresnius (55+).

Šioje ataskaitoje pateikiami Lietuvoje organizuotos apklausos gauti rezultatai, apibendrinta informacija. Apibendrinti rezultatai taip pat pateikiami projekto interneto svetainėje www.focalproject.eu. Šioje ataskaitoje, atskleidžiant teisingus atsakymus į klausimus, pateikiama detalesnė informacija ir aprašymai atskleidžiantys šalies ypatumus, žymias vietas, kultūrą, tradicijas ir pan. Tai pirmas žingsnis kultūrinių mainų link.

1. Rezultatų analizė

Demografinės informacijos analizė:

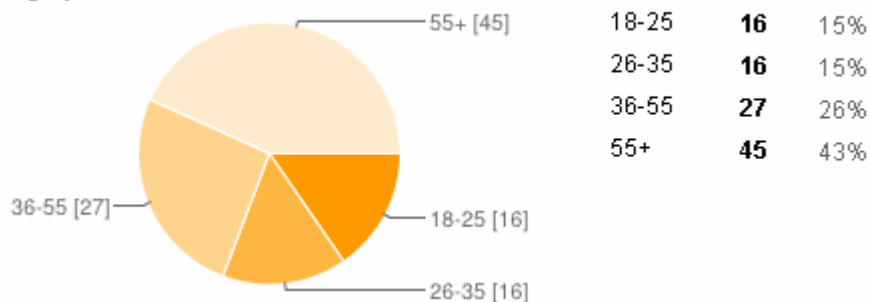

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį

Iš viso apklausoje dalyvavo 104 respondentai iš skirtingų Lietuvos vietovių (anketa buvo išdalinta pildymui Trakuose (Trakų švietimo centre), išsiųsta el. paštu pildymui į Panevėžio ir Panevėžio raj. institucijas (Panevėžio kolegijos darbuotojams ir senjorams, kurie yra Aukštaitijos savišvietos akademijos klausytojai), Panevėžio suaugusiųjų mokymo centro mokytojams ir administracijai, Panevėžio rajono savivaldybės administracijos darbuotojams, Panevėžio rajono savivaldybės Smilgių seniūnijos darbuotojams), taip pat buvo kalbinami respondentai Kauno m. (Kauno technologijos universiteto dėstytojai, administracijos darbuotojai, Kauno m. mokyklų mokytojai, administracijos darbuotojai, pavieniai asmenys, dirbantys įvairiose institucijose, pensinio amžiaus žmonės), Klaipėdos ir Vilniaus miestų gyventojai, N. Akmenės, Prienų gyventojai, anketa buvo išsiųsta ir į Švietimo mainų paramos fondą (suaugusiųjų programų kuratoriams). Taip pat anketa buvo patalpinta svetainėse www.focalproject.eu, www.emundus.lt, www.veltinis.lt (lankytojai asmenys, dauguma užsiimantys rankdarbiais), iš informacijos forumuose matyti, kad anketa buvo pildoma. Taip pat iš kai kurių klausimų atsakymų matyti, kad dalyviai buvo ir iš Anykščių, Biržų, Radviliškio, Dubingių, Šiaulių, Šilutės bei kitų Lietuvos miestų ir miestelių. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį matomas 1 pav. Apklausoje dalyvavo ~2/3 moterų ir ~1/3 vyrų.

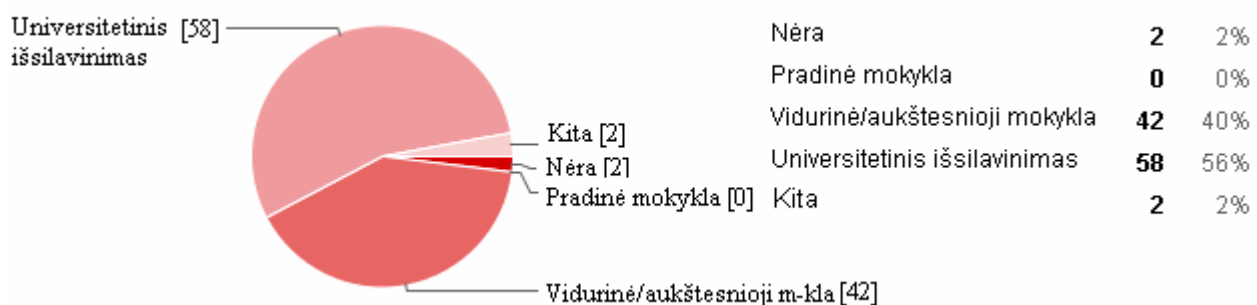
Amžiaus grupė:

2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupę

Respondentų amžiaus grupė pasiskirsčiusi įvairiai. Kaip matyti iš 2 pav. didžiausia dalis respondentų yra vyresnio amžiaus žmonės (tai yra tikslinė projekto grupė) 45 respondentai yra vyresni nei 55 metų. Dvi amžiaus grupės (18-25) ir (26-35) pasiskirstė po lygiai, amžiaus grupė (36-55) antra pagal aktyvumą.

Išsilavinimas:

2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą

Daugiausia respondentų – 55% turi universitetinį išsilavinimą, nemaža dalis – 40% pabaigę vidurinę arba aukštesniąją mokyklą, nežymi dalis respondentų neturi išsilavinimo – 2% ir 3 respondentai turi kitą, nei nurodytas anketoje, išsilavinimą, t.y. spec. vidurinis, KPI (Kauno Politechnikos institutas) – prilyginamas aukštajam universitetiniam išsilavinimui.

Atsakymų į anketos klausimus (turinio dalis) analizė:

1. Kada pirmą kartą Lietuvos vardas paminėtas oficialiuose dokumentuose?

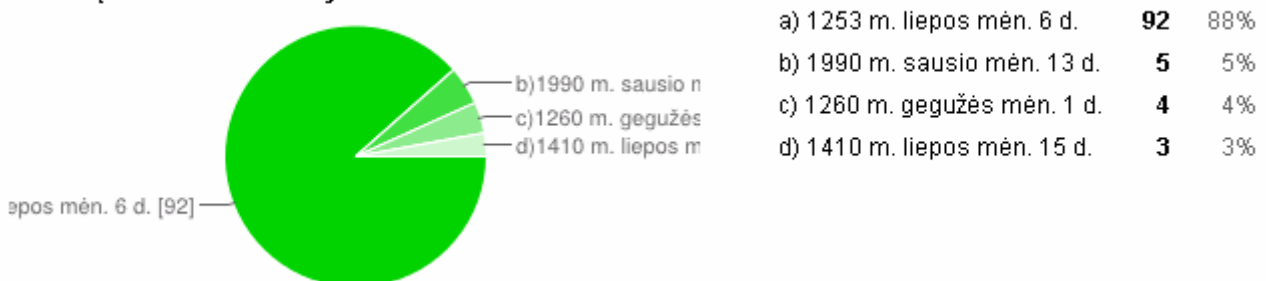
Teisingas atsakymas: **1009 m. kovo 9 d.**

Didžioji dauguma respondentų į šį klausimą pateikė teisingą atsakymą – 86%. 11% respondentų pasirinko atsakymą 1253 m. liepos mėn. 6 d. (vykdant apklausą žodžiu, akivaizdiniu būdu apklausiant respondentus ir su jais bendraujant, ne vienas pasisakė, kad atsakymo pasirinkimą lėmė liepos 6d., kuri jiems asocijavosi su Lietuvos vardo paminėjimu. Nors būtent šią datą 1253 m. liepos mėn. 6 d. įkurta Lietuvos valstybė (toliau sekantis, 2 klausimas). Labai maža dalis respondentų (7%) pasirinko kitus atsakymus.

„Nuo seniausiųjų laikų Lietuva buvo kultūros ryšių tarp įvairių civilizacijos centrų pakraštys, ilgą laiką istoriniuose šaltiniuose nepastebėta net kaimynų lenkų ir senrusių. Lietuvos (*Litua*) vardas pirmą kartą paminėtas 1009 m. Kvedlinburgo analuose” [1].

Lietuvos (*Lituae*) vardas pirmą kartą paminėtas Kvedlinburgo analų **1009 m. kovo 9 d.** įrašė apie šv. Brunono žūtį. Tą pačią žinią (tik NEMINĖDAMAS Lietuvos vardo) Titmaras Merzeburgietis datuoja 1009 m. vasario 14 d. Pastaroji data patikimesnė, nes Titmaras buvo Brunono giminaitis ir bendramokslis, bendravo su jo tėvu ir greičiausiai būtent jis parašė neišlikusią “Brunono darbų knygą (Visuotinė lietuvių enciklopedija).

2. Kada įkurta Lietuvos valstybė?

Teisingas atsakymas: **1253 m. liepos mėn. 6 d.**

1253 m. liepos 6-ąją dieną buvo karūnuotas pirmasis ir vienintelis Lietuvos karalius Mindaugas. 1251 metais Mindaugui priėmus krikštą, Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė popiežiaus Inocento IV Milane surašyta bule buvo paskelbta katalikiška Lietuvos karalyste. Tokiu būdu Lietuvos didysis kunigaikštis, vėliau Lietuvos karalius Mindaugas žengė žingsnį Lietuvos valstybės tarptautinio pripažinimo Europoje link. Vis dėlto karaliaus Mindaugo ir kunigaikštienės Mortos vainikavimas buvo dar reikšmingesnis pasiekimas Lietuvai, kada popiežiaus įsaku buvo **įkurta** Lietuvos vyskupija, o kartu ir **Lietuvos valstybė** [2], [3].

3. Kas yra vienas populiariausių lietuvių vaizduojamojo meno bei tautodailės objektų, kuris dar vadinamas vienu iš Lietuvos tautos simbolių?

Artimiausias atsakymas: **Rūpintojėlis**

Respondentai į šį klausimą pateikė tokius atsakymus: Rūpintojėlis – 63, Vytis – 17, kryžiai – 3, saulė, lietuviškos juostos – po 2, verpstė, Vyčio kryžius, knygnešys, kanklės, rūta, stogastulpiai, medis, Gedimino stulpai, medžio drožyba – po 1, 8 respondentai pažymėjo, kad nežino.

Rūpintojėlis – vienas populiariausių lietuvių vaizduojamojo meno bei tautodailės objektų – susirūpinusio Jėzaus Kristaus, sėdinčio, palinkusio, dešine ranka remiančio smakrą, povyza. Rūpintojėlis yra vienas lietuvių tautos simbolių. Rymančio Kristaus statulos ir statulėlės daromos įvairaus dydžio, dovanojamos ne tik katalikams, įteikiamos keičiantis dovanomis tarptautinio lygmens diplomatams bei kt. Dažniausiai skulptūra skaptuojama iš medžio, tačiau yra ir akmeninių meno darbų. Rūpintojėlio siužetas menotyrininkų teigimu greičiausiai pasiskolintas iš lenkų, arba vokiečių, jo pirmtakas greičiausiai „Prikalimas prie kryžiaus“ Vilniaus šv. Pranciškaus ir Bernardino bažnyčioje, pamėgtas liaudies meistrų. Ankstyviausi siužetai aptinkami šiaurės Vokietijoje, tačiau jo kilmė nėra gerai žinoma. Marija Gimbutienė iškėlė hipotezę, jog siužetas pasiskolintas iš ikikrikščioniškosios Europos, todėl kad analogijų aptinkama Senosios Europos kultūrinuose sluoksniuose. Gali būti, jog Rūpintojėlio siužetas žinotas ir Lietuvoje iki Krikščionybės, tik sukrikščionėjo XVIII-XIX a. Lietuvoje įsitvirtinant krikščioniškoms pažiūroms kaimo pasaulėjautoje. [3].
(Nuotrauka iš rimdzius.lt)

4. Ar žinote seniausio Lietuvos gyventojų apavo pavadinimą? Kas tai?

Teisingas atsakymas: **naginės**

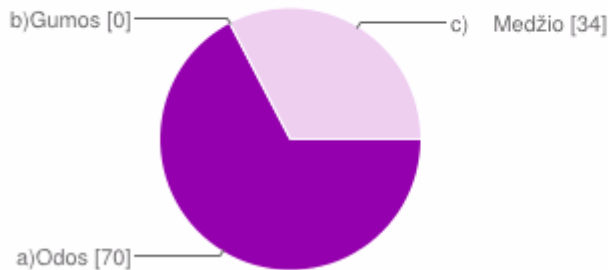
Naginės – seniausias Lietuvos gyventojų apavas. Jos dažniausiai buvo daromos iš nuluptų nuo žvėrių kojų kailių. Tokia bekulnė avalynė, siuvama iš galvijų, kartais kiaulių odos, buvo žinoma dar XIX a. [5] (Nuotrauka iš www.margakrautuvele.lt)

Respondentai į šį klausimą pateikė tokius atsakymus: naginės – 22, vyžos – 61, klumpės – 16, pusbačiai – 1, nežino – 4.

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

5. Iš ko šis apavas buvo gaminamas?

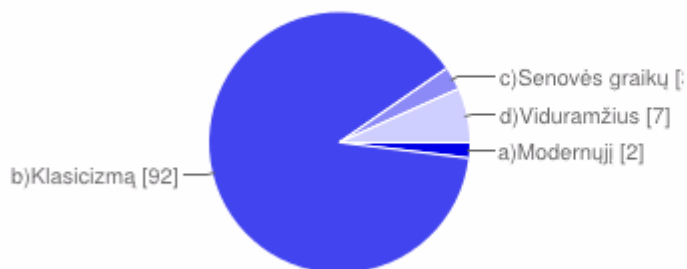

a) Odos	70	67%
b) Gumos	0	0%
c) Medžio	34	33%

Teisingas atsakymas: **odos**

Naginės 1. iš odos surauktas apavas su apyvarais: Apsiaavę naginėmis (nagines) vaikščiojo. 2. niek. pikta moteris, susiraukėlė. nagines padžiauti (mirti). nagines raukti (knarkti).[6]

6. Kurio laikotarpio stilių atitinka Vilniaus Arkikatedra Bazilika?

a) Modernųjį	2	2%
b) Klasicizmą	92	88%
c) Senovės graikų	3	3%
d) Viduramžius	7	7%

Teisingas atsakymas: **klasicizmas**

Vilniaus arkikatedra – svarbiausias klasicizmo stiliaus pastatas Lietuvoje. XVIII a. pabaigoje jį suprojektavo architektas Laurynas Stuoka-Gucevičius. [7]

Vilniaus Katedros pastatas pailgo stačiakampio plano, simetriškos kompozicijos, turi gotikos (pagrindinės pastato dalies mūras), renesanso, baroko (Šv. Kazimiero ir Valavičių koplyčios) stiliaus bruožų. Lauryno Stuokos – Gucevičiaus rekonstruota katedra – didingas, darnus ir monumentalus klasicizmo stiliaus trijų navų pastatas. Katedros interjero erdvinė struktūra gotikinė, tačiau interjero puošyba klasicistinė. Lauryno Gucevičiaus sumanytoji taurios ir aiškios architektūros šventovė turėjo atspindėti Apšvietos epochai priimtą religiją – nuosaikią, protingą, ugdančią pilietines dorybes. Prie rytinės katedros sienos įrengtas didysis altorius atkartoja klasicistinio portalo architektūrą, jo timpane dieviškosios Apvaizdos ženklas (akis), viršuje – Nukryžiuotasis. (1805 m.).[8]

7. Kokias kultūrinis ir žymias vietas išskirtumėte regione, kuriame gyvenate (įvardinkite ir trumpai paminėkite kuo šios vietos ypatingos).

Vilniaus miesto/rajono respondentai nurodė šiuos lankytinus objektus: Vilniaus senamiestis – 4, Gedimino pilis – 3, Vilniaus pilys – 3, Vilniaus Katedra – 2, po 1 – Lietuvos prezidentūra, Vilniaus šv. Onos bei šv.

Petro ir Povilo bažnyčios, Valdovų rūmai, Lietuvos nacionalinis muziejus.
Vilniaus senamiestis. Vilniaus istorinis centras – XIV–XVIII a. susiformavusi 359,5 ha teritorija. Šiandien pripažįstama, kad klestėjimo laikotarpiu Vilnius darė įtaką viso Vidurio Rytų Europos regiono šalių kultūrai ir architektūros raidai, o jame esantys paveldo objektai yra išskirtiniai architektūrinio ansamblio ir kraštovaizdžio tipo pavyzdžiai. Šiame labiausiai į rytus nutolusiame Vakarų Europos kultūros židinyje derėjo ir Rytų, ir Vakarų kultūrų tradicijos, mieste ir jo prieigose kūrėsi įvairių konfesijų ir tautybių gyventojai. Seniausią Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinio ir kultūrinio centro gyvavimo etapą reprezentuoja Vilniaus pilių valstybiniame kultūriniame rezervate esantis

gynybinių įtvirtinimų ir reprezentacinių pastatų kompleksas, XVI a. trečiajame dešimtmetyje gynybine siena apjuostas istorinis branduolys. Vilniaus senamiestyje išlikę autentiški gynybinės, gyvenamosios, reprezentacinės, sakralinės paskirties statiniai turi gotikos, renesanso, baroko, klasicizmo bruožų. Jo architektūrai būdingas ir savitas kelių stilių susiliejimas į darnią estetinę visumą. Vietos dvasią kuria miesto panoramoje žvilgsnį traukiantys XVIII a. ketvirtajame dešimtmetyje susiformavusios originalios Vilniaus baroko mokyklos stilistinius ypatumus išsaugojusių bažnyčių kupolai, santūriai didinga klasicistinė architektūra. Šiandien pasauliniame kontekste Vilniaus senamiestis – tai ne tik konkrečios civilizacijos palikimas, bet ir išskirtinės kultūrinės gyvensenos tradicijos liudininkas.

(http://www.kpd.lt/lt/vilniaus_senamiestis)

Pilies kompleksas apie 1530 m.

Gedimino bokštas 1906 m.

Gedimino pilis

Vilniaus Gedimino pilis. Legenda: Aukštutinės pilies atsiradimą pasakoja graži legenda. Vieną kartą kunigaikštis Gediminas išvykęs medžioti ir apsistojo Šventaragio slėnyje. Užmigęs susapnavo nuostabų sapną – ant kalno Neries ir Vilnios upės santakoje stovi didžiulis geležinis vilkas ir staugia taip, lyg staugtų

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Šis projektas finansuojamas Mokymosi visą gyvenimą programos lėšomis, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šame dokumente pateikta informacija atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne Švietimo mainų paramos fondo, Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.

šimtas vilkų. Nubudęs kunigaikštis Gediminas klausė savo žynio Lizdeikos, ką sapnas galėtų reikšti. Lizdeika išpranašavo, kad jog ten, kur staugė vilkas, išaugs gražus ir didis miestas, o žinia apie jį pasklis visame pasaulyje.

Istorikų bei archeologų duomenimis, Vilniaus aukštutinė pilis galėjo būti pastatyta XIII a. pab. – XIV a. pr. Kunigaikštis Gediminas, norėdamas pilies kalną iš visų pusių apsupti vandeniu, įsakė iškasti perkasą ir pripildyti ją vandens. taip atsirado naujoji Vilnios vaga, juosianti kalną iš rytų pusės. 1419 m. kilus gaisrui, medinė pilis sudegė. Atstatant ją naudotos jau tvirtesnės medžiagos – akmenys ir plytos. Akmenys buvo neskaldyti. Jiems ir plytoms surišti naudotas kalkių skiedinys. Naujoji pilis buvo gotikinio stiliaus, mūrinė, su trimis bokštais, reprezentaciniais rūmais ir ūkiniais pastatais. Vakarinis, iki mūsų laikų išlikęs bokštas buvęs keturių aukštų. Apačioje – keturkampis, aukščiau – aštuoniakampis. Šiaurinės pilies bokštas, kurio teliko tik liekanos, buvęs mažesnis. XVI a. pilis dar taisyta, perstatyta, tačiau pirminis jos vaizdas iš esmės nepakito. Iš vieno XVI a. piešinio matyti, kad tuomet ji jau turėjusi tik du apvalius trijų aukštų bokštus. Ją supo ginamieji rūmai su šaudymo angomis. XVII a. Aukštutinė pilis buvo apleista, joje įrengtas bajorų kalėjimas. XVII-XVIII a. per karus su Rusija pilis smarkiai apgriauta ir daugiau nebeatstatyta.

Vilniaus aukštutinės pilies liekanos stūkso Vilniuje, Gedimino kalno ovalioje aikštelėje, kurios ilgis 110–120 m, plotis 50-60 m. Kalno aukštis nuo papėdės yra 47-48 m. Kalno šlaitai – statūs (35'-40'), todėl ši pilis būdavo sunkiai įveikiama priešams. Pilis priklauso Vilniaus pilių rezervatui.

(http://lt.wikipedia.org/wiki/Gedimino_pilis)

Vilniaus Šv. vyskupo Stanislovo ir Šv. Vladislovo arkikatedros bazilika (arba tiesiog Vilniaus katedra)

stovi Vilniaus senamiestyje, pilių teritorijoje. Pirmoji katedra pastatyta XIII a. viduryje. Kai 1251 m. karalius Mindaugas priėmė krikštą. Ji buvo pereinamojo iš romaninio į gotiką stiliaus, kvadratinio plano. Grindys išklotos keramikinėmis glazūruotomis plytelėmis. Po Mindaugo mirties (1263 m.) katedra galėjo būti paversta pagonių šventykla. Prie katedros 1387 m. veikė mokykla (greičiausiai pirmoji Lietuvoje; minima ir 1452 m.). 1419 m. katedra sudegė. Jos vietoje Vytautas pastatė naują didesnę halinę gotikinę katedrą. Fasada buvo su kontraforsais, kai kurie koplyčių

stogai paaukuoti. 1529 m. katedroje iškilmingai vainikuotas LDK kunigaikštis Žygimantas Augustas. XVI a. ir vėliau pamokslai sakyti lietuviškai. Po 1610 m. gaisro iki 1632 m. vėl atstatyta (archit. Vilhelmas Polis), įgijo baroko bruožų. Pagrindiniame fasade pastatyti 2 bokštai. Per karą 1655 m. katedra smarkiai sužalota ir apiplėšta; vietomis įgriuvo skliautai. Rusijos kareiviai nuplėšė ir išsivežė varinį katedros stogą. 1666 m. austrų architektas Johanas Vincentas Salvadoras pradėjo katedrą remontuoti. 1783 m. Vilniaus vyskupo Ignoto Jokūbo Masalskio pavedimu katedra pradėta rekonstruoti pagal Lauryno Gecevičiaus projektą. Baigta 1801 m. (užbaigė archit. Mykolas Angelas Šulcas). Ji tapo klasicistine. 1922 m. suteiktas bazilikos titulas. 1925 m. tapo arkikatedra. 1949 m. katedra uždaryta. 1988 m. spalio 22 d. per „Sąjūdžio“ suvažiavimą paskelbta apie katedros gražinimą tikintiesiems. Paremuntuota arkikatedra 1989 m. vasario d. iškilmingai pašventinta. 1989 m. kovo 4 d. į Katedrą buvo iškilmingai perneštas karstas su šv. Kazimiero palaikais. Nuo 1989 m. spalio Katedroje vėl nuolat laikomos šv. Mišios.

(http://lt.wikipedia.org/wiki/Vilniaus_%C5%A0v._Stanislovo_ir_%C5%A0v._Vladislovo_arkikatedra_bazilika)

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Kauno mieste respondentai paminėjo šiuos lankytinus objektus: Kauno pilis – 7, Pažaislio vienuolynas – 7, Kauno marių regioninis parkas – 5, Kauno rotušė ir Kauno senamiestis - 4, po 2 – Kauno šv. Apaštalų Petro ir Povilo arkikatedra bazilika, Kauno soboras, IX fortas, Nemuno ir Neries santaka, po 1 - Kauno botanikos sodas, Laisvės alėja, Kauno prisikėlimo bažnyčia, M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Funikulierius, Kauno karo muziejus, Napoleono kalnas, Kauno Jėzuitų vienuolynas, Vėlnių muziejus, Kunigų seminarija, Žaliakalnio mediniai namukai, senoji sporto salė, Kauno karininkų ramovė.

Kauno pilis – seniausia mūrinė pilis Lietuvoje. Pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose paminėta 1361 m. Jai buvo lemta tapti vienu svarbiausių atsparos taškų lietuvių kovose prieš kryžiuočius. Pastatyta XIII a. II pusėje Nemuno ir Neries santakoje. Buvo aptvarinio tipo, be bokštų, netaisyklingo keturkampio formos, užėmė apie 0,5 ha ploto. Pilies sienas sudarė dvi akmeninės kiautinės konstrukcijos mūro sienos. Dėl svarbios strateginės padėties pilį daug kartų puldinėjo. 1362 m. kovo mėnesį, po trijų savaitių apsiausties, kryžiuočiai pilį sugriovė. Pergalę pažymėjo velykinėmis šventomis mišiomis ant griuvėsių. Kryžiuočiams pasitraukus, buvusios pilies vietoje lietuviai įrengė laikinus įtvirtinimus iš žemės ir molio. Iki 1368 m. buvo sumūryta antroji pilis, ant buvusios vidinių sienų pamatų. Jos kiemą juosė 3,5 m storio ir 9,5–12 m aukščio sienos. Visuose keturiuose pilies kampuose stovėjo keturi flanginiai bokštai, du apvalūs, du – keturkampio pagrindo. Viduje išilgai sienų buvo įrengta medinė galerija šauliams pritaikyta šaudyti parako ginklais. Pilį juosė apsauginis griovys. Kauno pilis ne kartą ėjo iš rankų į rankas. Tik 1404 m. galutinai atiteko lietuviams. 1409 m. buvo atsparos punktas rengiant žemaičių sukilimą ir karą prieš kryžiuočius. Po 1410 m. Žalgirio mūšio pilis prarado savo strateginę reikšmę, tapo reprezentacine. Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas dažnai apsistodavo pilyje ir priimdavo svečius. Po Vytauto Didžiojo mirties ji tapo Kauno seniūno rezidencija, pilyje buvo įsikūrusios įvairios administracinės įstaigos. 1549 m. vasario 13 d. LDK Žygimantas Augustas Kauno pilį su visu miestu ir apylinkėmis užrašė Barborai Radvilaitei. XVI a. pilis buvo gerai prižiūrima ir tvarkoma. 1601–1611 m. dalį pilies pavlovė Neris. Pilis smarkiai apgriauta per XVII a.–XVIII a. karus. Šiuo metu pilis dalinai atstatyta, joje įsikūręs Kauno miesto muziejaus skyrius. (http://lt.wikipedia.org/wiki/Kauno_pilis)

Pažaislio bažnyčios ir vienuolyno ansamblis yra vienas puikiausių brandžiojo baroko architektūros šedevrų Šiaurės rytų Europoje. Šventovę Kauno pakraštyje, tuo metu atokiame miške, XVII a. vienuoliams kamalduliams pastatydino Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kancleris Kristupas Žygimantas Pacas (1621–1684). Ansamblis suprojektuotas italų architekto Džiovani Batista Frediano, išpuoštas Lombardijos skulptūros meistrų lipdiniais ir florentiečio tapytojo Mykolo Arkangelo Palonio freskomis. Ansamblio savitumą lemia unikalūs architektūrinis sprendimas. Pirmą kartą Europoje panaudota įgaubta bažnyčios fasado plokštuma, gana retas šešiakampis planas, ašinė simetriška viso vienuolyno kompozicija. (<http://www.pazaislis.org/vidinis.php?id=1>)

Rumšiškės pažymėjo 3 respondentai.

Lietuvos liaudies buities muziejus – tai vienas didžiausių (195 ha) ir daugiausiai eksponatų (140 pastatų ir daugiau nei 88 827 kilnojamų eksponatų) turintis etnografijos muziejus Europoje po atviru dangumi. Muziejus atspindi XVIII a. pab. – XX a. pirmos pusės visų Lietuvos regionų: Dzūkijos,

Aukštaitijos, Suvalkijos, Žemaitijos ir Mažosios Lietuvos valstiečių bei miestelėnų buitį, darbus, tradicijas. Muziejus įkurtas 1966 metais Rumšiškėse, vaizdingoje Kauno marių pakrantėje. Prie kelio (7 km žiedinis maršrutas), vingiuojančio tarp miškų, pievų, kalnelių – kaimų fragmentai, jaukios sodybos, šimtamečiai pastatai su gėlių darželiais, sodais ir daržais, su kopytėlėmis ir kryžiais, technikos objektai – malūnai, milo vėlykla, kalvė, aliejinė. Muziejaus centre – miestelis su jam būdingais pastatais, kuriuose žiedžiami puodai, gaminami gintaro, medžio dirbiniai. Skaudžius Lietuvai momentus atspindi tremties ir pasipriešinimo sektorius. (<http://www.llbm.lt>)

Trakuose respondentai paminėjo šiuos objektus: Trakų pilis – 11, Užutrakio dvaras - 5, Trakų šv. Mergelės Marijos bažnyčia – 1.

Trakų pilis

Trakų salos pilis – gotikinė pilis Trakų mieste, Galvės ežero Pilies saloje, į kurią nutiestas pėsčiųjų tiltas. Pastatyta kunigaikščių Kęstučio ir Vytauto iniciatyva XIV a. II pusėje – XV a. 1-ajame dešimtmetyje. XV a. ši buvo viena iš LDK valdovų rezidencijų. Dabar pilis atstatyta ir yra vienas populiariausių Lietuvoje turistų lankomų objektų; pilyje vyksta įvairios šventės, veikia archeologinė ir istorinė ekspozicijos, medžioklės muziejus. Prie pilies saloje įkurtas parkas. (http://lt.wikipedia.org/wiki/Trak%C5%B3_salos_pilis , <http://www.trakaimuziejus.lt>)

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Užutrakio dvaras

Užutrakio dvaras apėmė virš 600 ha teritoriją, iš jų 80 ha plotą apėmė sodyba, kurią sudarė ūkinė ir reprezentacinė dalys. Užutrakio rūmus 1898–1901 m. pastatydino grafo Juozapo Tiškevičiaus jauniausias sūnus Juozapas Tiškevičius. Interjerai buvo dekoruoti ankstyvuoju prancūzų klasicizmo - Liudviko XVI stiliumi. Rūmus supo didelis parkas, kuris buvo sumanytas kaip vandens parkas, kuriame įrengta sudėtinga, daugiau nei 20 dekoratyvių tarpusavyje ir su didžiais Galvės bei [Skaisčio \(Žydiškių\)](#) ežerais sujungta tvenkinių sistema. Parką suprojektavo Eduardas André. XIX a. pabaigos peizažinis Užutrakio parkas buvo įkurtas sename pušų, eglių ir ažuolų miške. Angliškojoje - peizažinio parko dalyje buvo tyvuliavo dekoratyvieji tvenkiniai, parko kalvos buvo dekoruotos dirbtinėmis uolomis, siauriausioje parko dalyje buvo įrengta grotė. Pusiasalio gale, priešais Galvės ir Skaisčio (Žydiškių) ežerų santaką įrengta ant aukščiausios kalvos, vadintos „Gilioji“, įrengta apžvalgos aikštelė. (http://lt.wikipedia.org/wiki/U%C5%BEutrakio_dvaras)

Senuosius Trakus paminėjo 5 respondentai.

Antroji Lietuvos sostinė. Atstumas tarp Naujųjų ir Senųjų Trakų nesiekia 4 kilometrų. Pasak legendų, Senuosius Trakus, kurie vadinti tiesiog Trakais, 1316 metų medžioklės metu įkūrė Lietuvos kunigaikštis Gediminas. Medžiojant girioje buvo rastas gražus kalnas, apsuptas ažuolynų ir lygumų. Vietovė Gediminui labai patiko, jis apsigyveno tenai, įkūrė miestą ir pavadino Trakais. Tuo metu ryžtingasis kunigaikštis Lietuvos sostinę iš Kernavės perkėlė į Trakus. Trakai sostine buvo net septynerius metus iki 1323 metų, kai Gediminas sostinę amžiams perkėlė į Vilnių. Nuo to laiko

Trakai tapo Trakų kunigaikštystės ir Žemaitijos seniūnijos sostine, kurioje ėmė reziduoti Lietuvos submonarchai. Trakus savo sūnui kunigaikščiui Kęstučiui paskyrė Gediminas. Kęstutis su tėvu kartu valdė 1337-1341 metais, vėliau, nuo 1345 iki 1377 metų, Trakų kunigaikštis valdė Lietuvą kartu su broliu Algirdu, o 1337-1381-aisiais - su sūnėnu Jogaila. Tik į savo gyvenimo pabaigą - XIV amžiaus 3 ketvirtyje -Kęstutis rezidenciją perkėlė į naujai pastatytą pilį didingųjų Galvės ir Bernardinų ežerų pusiasalyje. Nuo to laiko atsirado dveji - Senieji ir Naujieji Trakai. Lietuvos metraštyje ta proga paminėta, kad Kęstučio sūnus Vytautas gimė Senuosiuose Trakuose. (<http://www.seniejitrakai.lt/sugr-imas-senuosius-trakus>)

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Šis projektas finansuojamas Mokymosi visą gyvenimą programos lėšomis, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šame dokumente pateikta informacija atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne Švietimo mainų paramos fondo, Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.

Trakų Vokės dvaras – 3 respondentai

Trakų Vokės dvaras. Dvaras įsikūręs prie Vokės upės ir nuo XIX a. vid. priklauso grafams Tiškevičiams, kurie jį pirkė iš Trakų maršalkos Liudviko Dombrovskio. Žinių apie ankstyvesnius Trakų Vokės savininkus nėra išlikę. Valdant Tiškevičiams, buvo užveistas parkas, iškasti prūdai, kuriuose auginamos sėliavos ir kitos vertingų rūšių žuvis. Prabangūs rūmai buvo Juozo Tiškevičiaus rezidencija, aptverti plytų tvora. Prie vartų buvo sargo-šveicoriaus namelis. Rūmai puošti aštuoniomis skulptūromis, prieangis - gipso skydu su Lelyvų herbu. Prieškambaris buvo paremtas keturiomis kolonomis. Visos rūmų sienos buvo nukabinėtos žinomų dailininkų paveikslais, vertingomis drobėmis iš Paryžiaus, kabojo aštuoni dideli kilimai. Šie vertingi daiktai priklausė Mykolo Tiškevičiaus kolekcijai. Dvaro rūmai dviejų aukštų, o flygeliai - vieno. Didžiuliam 16 ha parke buvo žolynai, altanos, šiltnamiai, pavėsinė, statulos, sudėtinga vandens sistema. Dešinėje parko pusėje buvo gotikinio stiliaus koplyčia. Ši koplyčia buvo Tiškevičių mauzoliejus. Antrojo pasaulinio karo metais dvare gyveno kolonistai iš Olandijos. Po 1945 m. dvaras tapo Ministrų Tarybos vila, o vėliau Dotnuvos žemdirbystės instituto Vokės filialu. Rūmai buvo pertverinėjami naujomis medinėmis pertvaromis, įvesta nauja šildymo sistema, nebeliko tapybos darbų, gobelenų, kilimų, baldų, taip pat ir pastatų puošusių skulptūrų. Šiandieniniame dvaro ansamblyje yra išlikę rūmai, puošti kolonomis, kvadratinė 15 metrų varpinė su dviem bokšteliais, 1870 m. koplyčia ir kiti pastatai. Vandens rezervuare yra du kaskadiniai akmenimis išmūryti baseinėliai. Vanduo čia patenka vamzdžiais iš šaltinio. Taip pat išlikusi sodybos tvora.

(http://lt.wikipedia.org/wiki/Trak%C5%B3_Vok%C4%97s_dvaro_sodybos_ansamblis)

Kernavė – šį objektą nurodė 11 respondentų.

Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas.

Po beveik tris dešimtmečius vykusių sistemingų archeologinių tyrimų jau žinoma, kad pirmieji gyventojai Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato teritorijoje įsikūrė dar 9-8 tūkst. prieš Kristų, senojo akmens amžiaus pabaigoje. Nuo tų laikų iki pat ankstyvųjų viduramžių čia be pertrūkio gyveno žmonės, palikę savo gyvenimo pėdsakus. Pirmaisiais amžiais po Kristaus Pajautos slėnyje formavosi stambios gyvenvietės, kurių gynybai buvo naudojami piliakalniai. Piliakalniai – išraiškingiausias kultūrinio rezervato elementas. Lietuvoje jų priskaičiuojama iki tūkstančio, tačiau visame Baltijos jūros regione nerasime kito penkių piliakalnių komplekso. Tai istorinių-gamtinių procesų (pasitraukusių

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Šis projektas finansuojamas Mokymosi visą gyvenimą programos lėšomis, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šame dokumente pateikta informacija atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne Švietimo mainų paramos fondo, Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.

ledynų) ir ilgalaikės žmogaus veiklos palikimas. Lietuvoje piliakalniai, kaip pagrindinis proistorinės gyvenvietės tipas, funkcionavo nuo bronzos amžiaus iki 14 a. pabaigos. Ne išimtis ir Kernavė. 13 a. Kernavė tampa feodalinio amatininkų ir pirklių miestu, kuris buvo išsidėstęs Pajautos slėnyje tarp Neries upės ir įtvirtintų piliakalnių. Centrinis iš piliakalnių (vadinamas Aukuro kalnu) buvo kunigaikščio dvarvietė, likusieji keturi atliko priešpilių, saugojusių kunigaikščio pilį ir miestą, funkcijas

Rašytiniuose šaltiniuose pirmą kartą Kernavė paminėta 1279 m. Hermano Vartbergės bei Eiliuotoje Livonijos

kronikose kaip Lietuvos didžiojo kunigaikščio Traidenio (1269 m.-1282 m.) valda. Tuo metu Kernavė buvo svarbiausias besiformuojančios Lietuvos ekonominis politinis centras – pirmoji Lietuvos sostinė. Tai Kernavės klestėjimo amžius. 1390 m., kryžiuočių antpuolio metu, Kernavė buvo sudeginta. Po šio gaisro medinis miestas ir pilys jau niekada nebebuvo atstatytos, gyventojai paliko Pajautos slėnį ir kūrėsi viršutinėje terasoje, dabartinės gyvenvietės teritorijoje. Senojo miesto liekanas ilgainiui nuo žmonių akių paslėpė storas sąnašinis aliuvinis žemių sluoksnis, puikiai užkonservavęs visą organiką, o tuo pačiu ir miestelėnų – lietuviškos Trojos gyventojų – gyvenimo pėdsakus.

Skirtingai negu Vilniuje, Kernavėje nuo 14 a. pabaigos išliko visiškai nepalieti kultūriniai sluoksniai, kurie puikiai išsaugojo neįkainojamą informaciją

(<http://www.kernave.org/istorija.htm>)

Panevėžyje respondentai nurodė šiuos lankytinus objektus: G. Petkevičaitės-Bitės gimtinė, muziejus Puziniškyje (http://lt.wikipedia.org/wiki/Gabriel%C4%97_Petkevi%C4%8Dait%C4%97-Bit%C4%97,) – 7, Panevėžio J. Miltinio dramos teatras (<http://www.miltinio-teatras.lt/>) – 7, Bistrampolio dvaras – 6, po 4 – Smilgų šv. Jurgio bažnyčia (<http://panevezys.lcn.lt/apie/sventoves/smilgiai>) ir Upytės linų muziejus, Čičinsko kalnas (<http://findlithuania.com/post/10943633538/cicinsko-kalnas>), Senvagė (www.turizmas.info/.../panevezio/...senvage), po 2 – Upytės miestelis, Panevėžio lėlių vežimo teatras (<http://www.leliuvezimoteatras.lt>), Panevėžio kraštotyros muziejus (<http://www.paneveziomuziejus.lt>), Papilio dvaras ir bažnyčia (<http://www.birzumuziejus.lt/lt/papilys/map>).

Bistrampolio dvaras.

Ši dvarvietė egzistavo jau nuo XV amžiaus pabaigos. Nuo XVII a. pabaigos iki 1940 m. dvaras priklausė Bistramų giminei, kuri siejasi su garsiais žmonėmis – jų giminaitis buvo Henrikas Senkevičius, kuris dvare rinko medžiagą ir kūrė garsią lenkų trilogiją: 1. „Ugnimi ir kalaviju“ (1883–1884), 2. „Tvanas“ (1884–1886), 3. „Ponas Volodyjevskis“ (1887–1888). Taigi, dvaras yra aktualus lenkų kultūrai, dažnai yra lankomas lenkų turistų. Trys dvarininkai, būdami generolais, dalyvavo Borodino kautynėse rusų pusėje. Taigi, dvaras sietinas ir su Rusijos kultūra. O lietuviškosios Bistramų atšakos pradininkas buvo Karaliaus Vladislavo IV dvariškis Jonas Kazimieras Bistramas. Jo sūnus Jonas Evaldas 1695 metais įsigijo palivarką, kuris tuomet buvo vadinamas Barklainiais, o XVIII amžiaus antroje pusėje jie pradėti vadinti Bistrampoliu.

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Bistramai dvarą valdė iki 1940 metų. Vėliau dvaras buvo nacionalizuotas, vėliau apleistas ėmė nykti. Iki šių dienų išlikę dvaro rūmai pastatyti 1850 metais. Rūmai yra klasicistinio stiliaus, stačiakampio plano, dviaukščiai. Pagrindinį fasadą puošia portikas su keturiomis kolonomis, užkeltas į antrąjį aukštą virš trijų arkų prieangio. Pirmajame rūmų aukšte buvo svečių kambariai, o visą dešiniąją pusę užėmė didelė salė. Antrasis aukštas buvo skirtas reprezentacijai. Jame buvo didesni ir mažesni salonai, valgomasis, darbo kabinetas, biblioteka. Dvarininkai buvo sukaukę 2000 knygų, turtingą giminės archyvą ir meno kūrinių kolekciją. Taip pat išliko 10 kitų dvaro sodybos ansamblio pastatų, kurių seniausi datuojami 1820 metais. Aplinkui – didelis nuo XIX a. pradžios užsodintas parkas, 3 tvenkiniai ir kapinės. (<http://www.bistrampolis.lt/lt/praeitis>)

Prienuose gyvenantys nurodė, tai kad Prienai miestas abipus Nemuno. Iš lankytinų ir žinomų vietų respondentai paminėjo: medinę Prienų Kristaus Apsireiškimo bažnyčią (3 respondentai), krašto muziejų (4 respondentai), Prienų piliavietę (dar kitaip vadinamą Butlerio pilimi) (3 respondentai), Revuonos parką (1 respondentas).

Medinė Prienų Kristaus Apsireiškimo bažnyčia

Prienų krašto muziejus

Muziejuje kaupiama medžiaga apie Prienų krašto rašytojus, iškilus kunigus, mokslininkus, tautiečius užsienyje, politinius kalinius, tremtinius ir rezistentus. Muziejuje yra įvairios ekspozicijos: Etnografijos ekspozicija (eksponuojami namų apyvokos, linų apdirbimo, verpimo bei audimo, žemės ūkio darbų įrankiais. Įrengta senojo kaimo seklyčia), Tautodailės ekspozicija (eksponuojami Prienų krašto tautodailininkų sukurti darbai), Prienų krašto istorijos ekspozicija (Supažindinama su Lietuvos laisvės kovotojų sąjūdžio didvyriais) ir kitos ekspozicijos. http://www.muziejai.lt/Prienai/prienu_krasto_muziejus.htm

Biržuose respondentai paminėjo Biržų pilis, dvaras – 28, Astravo dvaras – 1

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Šis projektas finansuojamas Mokymosi visą gyvenimą programos lėšomis, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šame dokumente pateikta informacija atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne Švietimo mainų paramos fondo, Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.

Biržų pilis

Kunigaikštis Kristupas Radvila (1547-1603) savo Biržų žemių ir Lietuvos šiaurinio pasienio apsaugai Biržuose pastatė modernią, didžiausią ir stipriausią tuo metu Lietuvoje itališko tipo bastioninę tvirtovę. Darbai pradėti 1575 m., pastatant užtvanką Apaščios ir Agluonos upių santakoje. 1586 - 1589 metais supilti pylimai, pastatyti reprezentaciniai rūmai, evangelikų-reformatų bažnyčia, arsenalas ir maisto sandėliai, kareivinės bei kiti pastatai. Tvirtovė ir miestas sudarė vientisą gynybinį kompleksą. Tvirtovė baigta statyti 1589 m.

Biržų pilies reprezentaciniai rūmai buvo atstatyti 1978-1988 m., juose 1988 m. įsikūrė Biržų viešoji biblioteka, o 1989m. - Biržų krašto muziejus „Sėla“. Iš kunigaikščių Radvilų statytos nyderlandiškojo tipo Lietuvos šiaurinę sieną XVII-XVIII a. gynusios bastioninės tvirtovės komplekso be reprezentacinių rūmų buvo atstatytos dvi parakinės, tiltas, šiuo metu pradedami arsenalo atstatymo darbai (<http://www.birzumuziejus.lt/lt/birzu-pilis/map>).

Astravo dvaras

Dvarą įkūrė Tiškevičiai, įgiję Biržus XIX a. pradžioje.

Rūmuose buvo dalis Tiškevičių ir Radvilų archyvo, biblioteka, kurioje buvo XV a. – XVII a. knygų, archeologijos, etnografijos, dailės kolekcijos XIX a. pabaigoje- XX a. pradžioje išvežtos į Vilnių ir Paryžių 1860 m. pastatytas tiltas-užtvanka, iki 1986 m. laikiusi Širvėnos ežero vandenį.

http://lt.wikipedia.org/wiki/Astravo_dvaras).

Anykščiuose respondentai paminėjo Puntuko akmuo – 3, Siaurukas (<http://www.siaurukas.eu>) – 1 ir Bilūno laimės švyturys (<http://www.antour.lt/about> - 1

Puntuko akmuo

Punktukas sveria apie 265 tonas, yra 7,54 m ilgio, 7,34 m pločio ir 5,7 m aukščio (iš jų – 1,5 m po žeme). Puntuko tūris – 100 m³. Puntuko tankis yra apie 2,7 g/cm³. Didžiausia horizontali apimtis – 21,39 m.

Puntuko akmenyje iškalti Lituanicos lakūnų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno bareljefai bei jų testamento žodžiai lietuvių tautai. Šiuos bareljefus ir žodžius Antrojo pasaulinio karo metu, 1943 m. vidurvasarį, per 180 dienų iškalė skulptorius Bronius Pundzius, 10-ųjų skrydžio metinių proga.

Archeologų manymu, milžinišką riedulį paliko Skandinavijos kalnų ledynai, slinkę čia prieš 20-14 tūkstančių metų. (<http://lt.wikipedia.org/wiki/Puntukas>)

Šiauliuose respondentai nurodė: Kryžių kalnas – 6, po 1 – Kurtuvėnų regioninis parkas (<http://www.kurtuva.lt>), Saulės mūšio vieta.

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Kryžių kalnas.

Maždaug 12 km į šiaurę nuo Šiaulių, netoli Šiaulių – Rygos geležinkelio linijos, laukuose stovi nelabai didelis, pailgas, per vidury įdubęs kalnas, visas tankiai nustatytas kryžiais. Viduramžiais ant šio kalno stovėjusi medinė pilis, kronikose vadinta „Kula“. Ją sunaikino Livonijos kariuomenė 1348 m. Ilgus metus kalnas stovėjo plikas. XIX a. viduryje ant piliakalnio, liaudies vadinto Pilies kalnu, Jurgaičių, Domantų piliakalniu, Maldavimų kalnu, imta statyti kryžius. Vietiniai žmonės pasakoja, kad pirmieji kryžiai pastatyti meldžiant Dievą sveikatos. Anot kitų pasakojimų, kalne kryžius imta statyti 1863 m. sukilime žuvusiesiems atminti. Numalšinusi sukilimą caro valdžia uždraudė statyti kryžius. Nepaisant caro valdžios draudimų, Pirmojo pasaulinio karo, Kryžių kalnas pamažėl augo. Sovietų okupacijos laikotarpiu statyti kryžius kalne griežtai drausta, maldininkai vaikyti ir bausti. Negana to, kelis kartus smarkiai apgriautas ir pats kalnas, nuo jo nušluoti visi jame sustatyti kryžiai, atkirsti į jį vedantys keliai. Vienu metu kėsintasi Kryžių kalną net užtvindyti. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, į Kryžių kalną nenutrūkstamu srautu ėmė traukti piligrimai. Kryžius imta statyti ir kalno papėdėje, mat pačiame kalne jie jau ėmė netilpti. Pats svarbiausias įvykis Kryžių kalno istorijoje, išgarsinęs jį visame pasaulyje, – popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymas 1993 m. rugsėjo 7 d. (<http://www.kryziukalnas.lt>)

Radviliškyje respondentai nurodė: Burbiškių dvaras – 2, po 1 - Baisiogalos dvaras ir Kleboniškių muziejus

Burbiškių dvaras

Senasis Burbiškio dvaras XVII a. priklausė dvarininkams Burboms – pagal jų pavardę ir kilo vietovės pavadinimas. 1817–1940 m. dvaras priklausė bajorams Baženskiams, kurie rekonstravo buvusius dvaro pastatus. Mykolo Baženskiio iniciatyva įveistas mišraus stiliaus dvaro parkas su puikiais, vaizdingais, su nedidelėmis salelėmis tvenkiniais. Salelėse buvo įrengtos poilsio aikštelės, į kurias vedė mediniai ir mūriniai tilteliai bei lieptukai. XX a. pradžioje Burbiškyje lankydavosi

žinomi visuomenės veikėjai (Petras Vileišis, Jonas Basanavičius ir kt.). Nuo 2000 m. gegužės 13 d. dvare kasmet rengiama Tulpių žydėjimo šventė. Kaime yra užveistas tulpynas (Felikso Malčiausko iniciatyva), kur kasmet pražysta virš 400 įvairių formų ir rūšių tulpių.

Dubingiuose respondentai parodytų kunigaikščių Radvilų tėvoniją (<http://www.sa.lt/lt/?cid=2847>) – 1.

Skuode respondentai siūlo nuvykti į Akmenų muziejų (www.akmenumuziejus.lt) – 1.

Šilutėje - Ventės ragas (www.siluteinfo.lt) - 1.

Kuršių Nerija (<http://www.nerija.lt>) – 1.

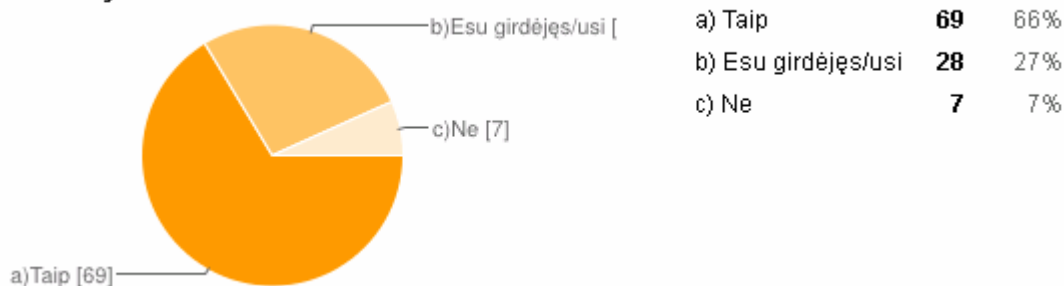
Klaipėdoje respondentai nurodė šias lankytinas vietas: po 2 Klaipėdos senamiestis, teatro aikštė, senasis dramos teatras, laivas „Meridianas“, Fachverkinis sandėlis, Biržos tiltas (<http://www.klaipeda->

tourism.lt/lt/lankytinos-vietos/66-klaipe-dos-senamiestis), Klaipėdos jūrų muziejus
(<http://www.visitneringa.com/lt/main/relaxation/museums/seamuseum>).

8. Ar žinote kas yra UNESCO?

Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (**United Nations Educational Scientific and Cultural Organization – UNESCO**) buvo įkurta iškart po Antrojo pasaulinio karo – 1945 m. lapkričio 16 dieną. UNESCO yra Jungtinių Tautų (**United Nations**) specializuota agentūra, siekianti prisidėti prie pasaulio taikos ir saugumo stiprinimo vystant bendradarbiavimą tarp tautų švietimo, mokslo, kultūros ir komunikacijos srityse.

UNESCO globama veikla siekiama užtikrinti visuotinę pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms bei bendriesiems teisės principams, skatinti ir tobulinti bendravimą tarp įvairių pasaulio rasių, lyties, religijų ir skirtingomis kalbomis kalbančių žmonių, kaip tai įtvirtinta Jungtinių Tautų Chartijoje (**Charter of the United**

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Šis projektas finansuojamas Mokymosi visą gyvenimą programos lėšomis, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šame dokumente pateikta informacija atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne Švietimo mainų paramos fondo, Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.

Nations). Organizacijos vykdomi informacijos mainai bei žinių sklaida prisideda prie žmogiškųjų ir institucinių gebėjimų vystymosi tarptautinėje erdvėje švietimo, mokslo, kultūros ir komunikacijos srityse.

Šiandien **UNESCO narėmis** yra 193 valstybės ir septynios asocijuotos narės.[9]

Dauguma respondentų apibūdindami organizaciją minėjo, kad UNESCO yra tarptautinė organizacija besirūpinanti kultūra, sauganti kultūrai reikšmingus objektus, įtraukianti juos į paveldo sąrašus. Manome, kad tai žmonėms yra labai konkrečiu, aišku, gal net ir apčiuopiama. Su šia informacija jie dažniau susiduria kasdieniniame gyvenime, tad geriausiai ją žino.

Respondentų atsakymai: Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija - po 6. Paveldą sauganti organizacija – po 5. Jungtinių tautų švietimo, kultūros ir mokslo organizacija - po 4. Pasaulinė organizacija sauganti įvairių tautų kultūrinį paveldą - po 3. Saugo kultūrinės vietas - po 2. Tarptautinė organizacija remianti kultūrą ir tautų paveldą – po 3. Tai jungtinių tautų kultūros, mokslo ir švietimo organizacija, siekianti išsaugoti tam tikrus pasaulio kultūros ir mokslo objektus - po 2. UNESCO - tai kultūros paveldas – po 2.

Tai tarptautine organizacija, sauganti įvairius kultūros, gamtos, tautinio paveldo objektus. Tarptautinė organizacija, sauganti svarbiausius į jos nares įeinančių valstybių objektus. Istorinis paveldas. Europos paveldas. Kulinarinis paveldas. Tai vertingas kultūrinės vietoves ar objektus sauganti organizacija. Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija, skelbiama, kad kiekvienos tautos paveldas yra visų tautų paveldas, kurį būtina pažinti ir saugoti. Organizacija skatinti tautų bendradarbiavimą švietimo, mokslo, kultūros srityse. Tarptautinė organizacija, skatinanti bendradarbiavimą švietimo, kultūros, mokslo srityse, taip pat registruojanti Kultūros paveldą (materialų ir nematerialų). Kažkokia organizacija prie kažko (jungtinių tautų ?) kartais įtraukianti vieną ar kitą objektą į paveldo sąrašus, kuriuos teoriškai saugo. matyt taip pat paskirsto kažkokius pinigus projektams. Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija, siekianti išsaugoti tautinį paveldą. Tai Jungtinių Tautų įkurta organizacija, kuri skirta skatinti bendradarbiavimą švietimo, mokslo ir kultūros srityse tarp skirtingų tautų. Organizacija kuri remia daug akcijų ir šalių, kur yra badas, iv. ligos. Tai jungtinė organizacija į kurios sąrašus įtraukiama unikalūs paveldas, pastatai, renginiai.

Organizacija globojanti įvairius svarbius objektus. Įtraukti į pasaulio UNESCO Kuršių Neringa. Saugo tam tikrus paminklus, lankytinas vietas, pelkes ar dar ten kažką, kad neišnyktų. Švietimo, mokslo ir kultūros organizacija, įkurta Jungtinėse Tautose 1945 metais, skatinanti bendradarbiavimą tarp skirtingų tautų švietimo, mokslo, kultūros ir komunikacijų srityse. Saugo unikalios gamtos ir kultūros paminklus. Saugo kultūrinį paveldą pvz. Kuršių Neriją, Kernavė. Tarptautinė kultūros paminklų apsauga. Švietimo, mokslo, kultūros srityse bendradarbiavimas tarp tautų. Įtraukia į pasaulio paveldą objektą. Domisi pasaulio paveldu. Jungia 180 valstybių. Veikia nuo 1945 m. Rūpinasi kultūros paminklais ir objektais, nykstančiomis tradicijomis ir papročiais, saugo juos. UNESCO yra tarptautinė organizacija besirūpinanti kultūra, sauganti kultūrai reikšmingus objektus. Tarptautinė kultūrinio paveldo išsaugojimo organizacija. Kultūros paveldo tarptautine organizacija...Pasaulio saugotinių unikalių gamtinio ir kultūrinio paveldo sąrašas, kuriame yra ir Nida. Paveldo saugotojai. Jungtinių Tautų organizacija, besirūpinanti švietimu, kultūra, istorija. Jungtinių tautų organizacija. Pasaulinė organizacija siekianti išsaugoti regionų paveldą gamtinį ir kultūrinį, įtraukianti į sąrašą objektus ir kelianti autentiškumo išsaugojimo reikalavimus.

Net 37 respondentai neparašė jokio teiginio, nors nurodė, kad žino šią organizaciją arba apie ją girdėję.

9. Kokius žinote UNESCO paminklus Lietuvoje? Regione, kuriame gyvenate

Respondentų atsakymai:

Kuršių Nerija – 52.

Šis projektas finansuojamas Mokymosi visą gyvenimą programos lėšomis, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja švietimo mainų paramos fondas. Šame dokumente pateikta informacija atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne švietimo mainų paramos fondo, Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.

Kernavės kultūrinis rezervatas, piliakalniai – 29.

Vilniaus senamiestis – 24.

Kryždirbystė – 9.

Dainų ir šokių šventės tradicija – 8.

Vilniaus pilių kultūrinis rezervatas – 7.

Kryžių kalnas – 6.

Nida – 5.

Trakų istorinis nacionalinis parkas – 3.

Sutartinės – 3.

Kopos kuršių nerijoje – 2.

Šv. Onos bažnyčia – 2.

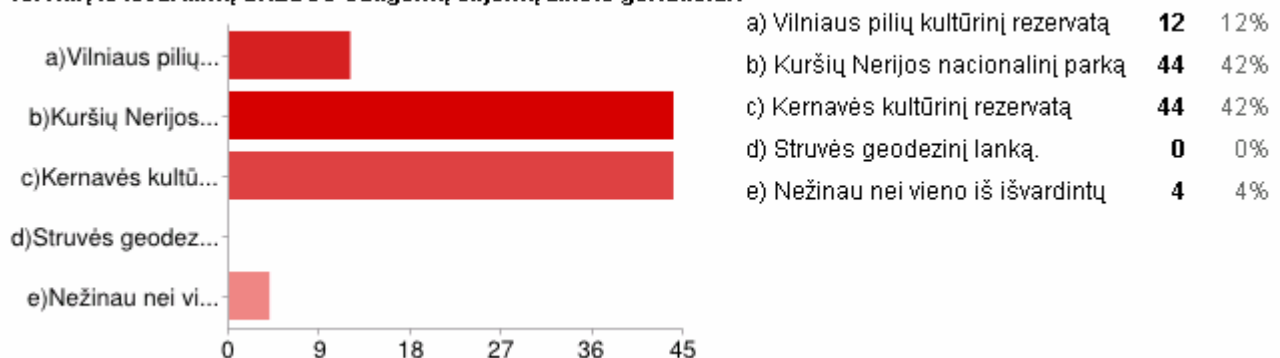
Trakų pilis – 2.

Po 1 - Kauno senamiestis, Kauno pilis, Šv. Jono Krikštytojo katalikų bažnyčia, Evangelikų reformatų bažnyčia, Biržų pilis, Vilniaus arkikatedra bazilika, Verbos, Šv. Petro ir Povilo bažnyčia, Arkikatedra Vilniuje, Žuvinto rezervuaras, Upytės dvaras, Vilniaus Gedimino pilis, Vilniaus centras.

Žinau, kad Kauno Pažaislio vienuolyno ansamblis siekė tapti UNESCO paminklu, bet kol kas juo netapo.

14 respondentų pažymėjo, kad nežino jokių paminklų, 4 – visai neatsakė ir 1 parašė, kad tokių paminklų regione, kuriame jis gyvena, nėra.

10. Kurį iš išvardintų UNESCO saugomų objektų žinote geriausiai?

Dauguma respondentų geriausiai žino Kuršių Nerijos nacionalinį parką ir Kernavės kultūrinį rezervatą - 84%, dar 12% respondentų susipažinę ir su Vilniaus pilių kultūrinu rezervatu. Nei vienas dalyvavęs apklausoje nepažymėjo Struvės geodezinio lanko. Manome, kad pirmieji du UNESCO saugomi objektai yra žinomi daugiau, nes šios vietovės yra patrauklios savo vietove, gamtovaizdžiu ir ypač lankomos šalies gyventojų bei užsienio turistų.

Vilniaus pilių valstybinis kultūrinis rezervatas – Vilniaus senamiesčio širdis. Tai mažiausias valstybinis rezervatas Lietuvoje. Rezervatas įsteigtas 1997 m.; plotas - 51,07 ha; Vilniaus pilių valstybinis kultūrinis rezervatas įsteigtas Lietuvos istoriniam valstybės ir dvasinės kultūros centrai – Vilniaus pilims, pilių teritorijai ir joje esančioms kultūros ir gamtos vertybėms išsaugoti, nuolatiniais jų moksliniams tyrimams organizuoti, joms reikiamai tvarkyti ir naudoti.[10]

Kuršių nerijos nacionalinis parkas - tai saugoma teritorija, apimanti lietuviškąją Kuršių nerijos sausumos dalį kartu su Kuršių marių ir Baltijos jūros pakrante. Visa Kuršių nerija - tai 98 km ilgio pusiasalis, kurio pietinė

dalį priklauso Rusijos Federacijai. Nacionalinis parkas Lietuvos dalyje įkurtas 1991 m., kiek anksčiau -1987 m. - Rusijos Federacijoje įkurtas nacionalinis parkas "Kuršskaja kosa". 2000 m. gruodžio 2d. Kuršių nerija, kaip bendras dviejų valstybių objektas, įtraukta į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą.[11]

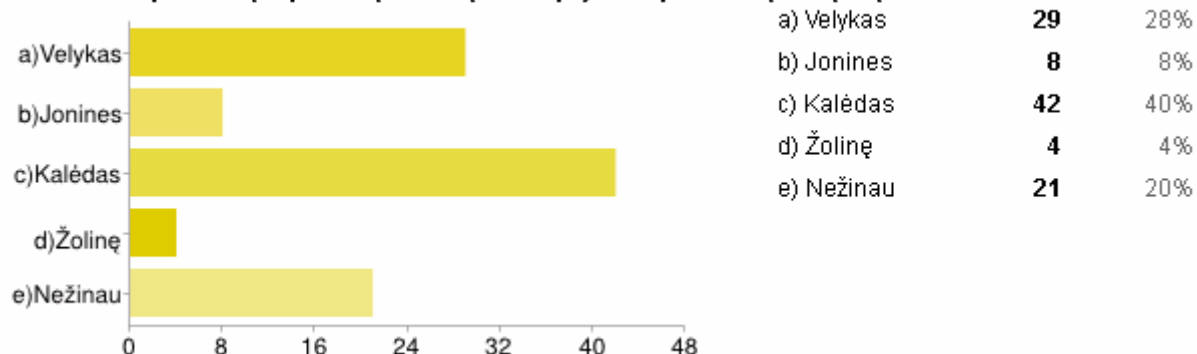
Kernavės archeologijos ir istorijos muziejus-rezervatas įkurtas pietryčių Lietuvoje, dešiniajame Neries krante. Plotas 194,4 ha, į teritoriją patenka visas Pajautos slėnis su šalia stūksančiais penkiais piliakalniais bei dalis viršutinės Neries terasos, kurioje išsidėstęs šiandieninis Kernavės miestelis. Piliakalniai – išraiškingiausias rezervato akcentas. Lietuvoje jų priskaičiuojama iki tūkstančio, tačiau niekur kitur nerasime penkių vienoje vietoje. Tai istorinių gamtos procesų (pasitraukusio ledyno) ir žmogaus veiklos palikimas. Kaip pagrindinis senovės lietuvių gyvenvietės tipas, piliakalniai egzistavo nuo bronzos amžiaus pabaigos iki XV a. Ne išimtis ir Kernavė. Jau pirmaisiais amžiais po Kristaus Pajautos slėnyje formavosi stambios gyvenvietės, o XIII a. Kernavė tampa feodaliniu amatininkų ir pirklių miestu, kurio gynybinis branduolys buvo piliakalniuose. Tyrimai parodė, kad Aukuro kalno piliakalnyje buvo kunigaikščio dvarvietė, Mindaugo sosto, Lizdeikos, Kriveikiškio, Pilies kalno piliakalniai – tai priešpiliai, saugoję kunigaikščio pilį ir miestą.

Kultūrinio rezervato teritorijoje saugomas visas kultūros paveldo objektų kompleksas, kuriame šiuo metu žinoma ir įteisinta 18 archeologijos, istorijos ir kultūros vertybių. Rezervatas įsteigtas 1989 m. siekiant išsaugoti neįkainojamą archeologijos, istorijos ir gamtos paminklų kompleksą. 2004 m. Sudžou mieste (Kinija) vykusioje 28-ojoje Pasaulio paveldo komiteto sesijoje Kernavės archeologinė vietovė įtraukta į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą.[12]

Struvės geodezinis lankas – apie 2820 km ilgio trianguliacijos grandinė, skirta tiksliai Žemės dienovidinio lanko ilgiui nustatyti ir apskaičiuoti geriausiai atitinkančio Žemės formą ir dydį elipsoido parametrus. Pavadinta astronomo Frydricho Georgo Vilhelmo Struvės vardu. Struvės geodezinis lankas tęsiasi nuo Dunojaus žiočių prie Juodosios jūros iki Fugleneso (Norvegija) Arkties vandenyno pakrantėje, t. y. nuo 45°20' iki 70°40' šiaurės platumos ir kerta šias dabartines valstybes: Norvegiją, Švediją, Suomiją, Estiją, Latviją, Lietuvą, Baltarusiją, Ukrainą ir Moldovą. Seniausia Struvės geodezinio lanko dalis sudaryta 1816–1821 m. Vilniaus gubernijoje (projektavo ir jo matavimus organizavo estų kilmės caro armijos karininkas C. Tenneris (1783–1859). Estijos ir Latvijos teritorijoje 1822 m. privačia iniciatyva pradėtas trianguliacijos tinklo sudarymas truko iki 1831 m. Čia darbus organizavo Tartu universiteto profesorius F. G. W. Struvė (1793–1864), to paties universiteto astronomijos observatorijos vadovas. Struvės ir Tennerio trianguliaciniai tinklai buvo sujungti 1829 m., kai buvo išmatuota trianguliacijos grandinė tarp Pandėlio (Lietuva) ir Bristeno (Latvija). Matuojant šią grandinę svarbiausius lauko darbus atliko Vilniaus universiteto auklėtinis J. Chodzka (1800–1881). 1993m. Suomijos žemės tarnyba ir Suomijos geodezijos institutas pasiūlė įamžinti kai kuriuos atrinktus išlikusius dienovidinio lanko geodezinius punktus kaip UNESCO pasaulio paveldo paminklus. Tai pirmasis tarptautinis sienas kertantis Pasaulio paveldo sąrašo objektas (įrašytas 2005 m.). Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto Geodezijos instituto siūlymu įamžinti trys Struvės dienovidinio lanko geodeziniai punktai – Meškonyse, Paliepiukuose (Vilniaus apskritis) ir Gireišiuose (Panevėžio apskritis). [13]

11. Ar žinote per kokią iš pateiktų švenčių buvo spėjama apie likusių metų orą?

Teisingiausias atsakymas: **Kalėdas**

Senovės lietuviai, stebėdami Kalėdų ir Naujųjų metų orus, spėdavo apie ateisiančius metus. Tikėta, kad jei per Naujuosius metus sninga diena, bus blogas oras visus ateinančius metus. Jeigu diena giedra, bus geras derlius. Jei Naujųjų metų dieną medžiai šerkšnu padengti – bus geri metai, o jei didelis rūkas – labai mirs žmonės, siaus ligos. Tikėta, kad jei Naujųjų metų diena šalta, Velykos bus šiltos. Jei Kalėdų rytą oras giedras – derės linai, jei lyja – kitais metais karvės duos daug pieno.[14]

Burtai. Burtai - svarbi Kūčių vakaro dalis. Šią naktį laikas ir erdvė praranda įprastus metmenį. Pasaulis atsiduria pradinėje būsenoje. Yra įmanomi ateities spėjimai. Vėlės padeda viską sužinoti. Nemažai burtų susijusių su vandeniu. Vandenyje galima pamatyti ateitį. Giesmėse kalbama apie elnią devyniaragi, žvelgiantį į vandenį ir skaičiuojantį savo ragus. Daugybė burtų skirtų vedybų, gyvenimo, derliaus, orų ateičiai sužinoti. Šią stebuklų naktį vidurnakty vanduo pavirsta vynu, o gyvuliai prašneka žmogui suprantama kalba. Ištarti linkėjimai, žodžiai turi galios ateičiai ir tarsi grūdai - sėklos pasėjami šventvakaryje. [15]

Dauguma respondentų jokių spėjimų visai neparašė, o kurie pateikė, tai atsakymai nėra išsamūs ir aiškūs.

Pateikiame atsakymus:

Kalėdos - Jei per Kalėdas ant ledo, tai pavasari ant vandens, jei per Kalėdas ant vandens, tai pavasari ant ledo. Jei šalta ir daug sniego, tai pavasaris greitai ateis. Jei per šv. Kalėdas stipriai pasnigę, per šv. Velykas žolė bus sužaliavusi. Jei per Kalėdas šalta, per Velykas lauk šilumos. Jeigu per Kalėdas tauškės - per Velykas pliauškės. Jei tvoros poška, šals. Jei Kūčių dieną ant stogo pakraščio laikosi daug sniego, bus daug baravykų.

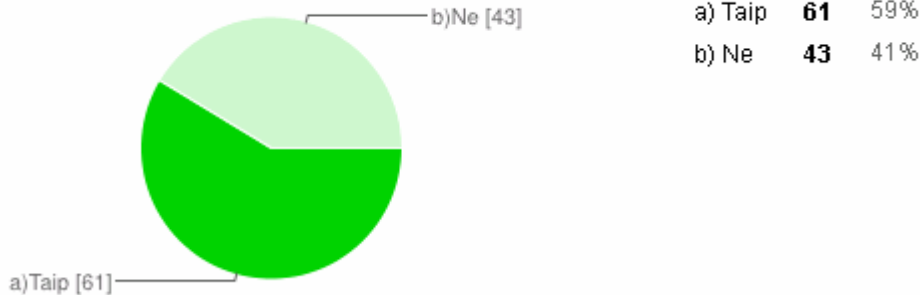
Velykos - Kokia būna Velykų diena, tokia bus ir vasara. Jei Velykos saulėtos, tai ir vasara šilta. Kokia pirma Velykų diena tokia ir vasara, kokia antra toks ir ruduo... Velykų rytą pagal saulę ir vėją sprendavo apie vasaros orus. Velykų trečia diena vadinama Ledų diena, per ją negalima judinti žemės, nes vasarą bijotasi ledų krušos, kuri sužalotų derlių. Būsimos vasaros ženklas – perkūnas per Velykas. Kokia Velykų diena, tokia bus vasara. Kai pjauna kiaulę žiūri į kasą, jos formą.

Joninės - Jei lyja per Jonines, tai lis kiek tai ten savaičių. Jei per Jonines palyja, lauk gero derliaus. Kai liepos pirma savaitė lietinga, visa vasara lietinga.

Įvairūs - Tiksliai nežinau – spėju: Pagal pirmas pavasario dienas, sprendžiame apie sezono orus. Vienas iš būdų: padėti nevirtą kiaušinį po ąsočiu ant žolės; vėliau pagal drėgmę numatomas oras. Čia gal tas su pirmom pavasario dienom? Trys dienos pranašavo apie sezono orą. Ateinančių metų orus. Gal Velykos, bet nesu tikras.

12. Ar tikite orų pranašystėmis?

Dauguma respondentų 59% nurodė, kad neabejingi orų prognozėms bei spėjimams.

Respondentų atsakymai: Jei kregždės žemai skraido, bus lietaus – 7. Raudona saulė – vėjuota – 2. Jei saulei leidžiantis dangus raudonas - ryt bus vėjuota - 2. Jei saulė leidžiasi į debesį - ryt tikėtinas lietus - 2. Varnos aukštai medžiuose – šals - 2. Katė ar šuo ėda žolę – lis - 2. Liepos 10-oji yra septynių miegančių brolių diena. Jei tą dieną lyja, tai lis dar 7 dienas arba 7 savaites. Jei labai sausa, bus sausra – 3.

Skrudės prieš lietu bėga iš žemės viršų. Leidžiasi didelė saulė, bus vėjuota. Aplink saulę didelis ratas, ryt blogas oras. Per Martyną graži diena, vasara graži. Martynas ant ledo - Kalėdos ant vandens. Kai liepos pirma savaitė lietinga, visa vasara lietinga. Jei per šv. Kalėdas stipriai pasnigę, per šv. Velykas žolė bus sužaliavusi. Septynių miegančių brolių dienos pranašystę apie lietingą periodą 7 dienų ar savaitių.

Kokia Velykų diena, tokia bus vasara. 1-osios keturios kovo mėnesio dienos simbolizuoja 4 metų laikus. (pagal tai sprendžiama gali būti apie visų metų orą). Kokia šv. Mykolo diena (rugsėjo 29-oji), tokia bus ir žiema, dar sakoma: jei pučia vakarinis vėjas bus permaininga žiema (šlapdriba, atšilimas, šaltis, sniegas). Jei ši diena giedra ir pučia pietų vėjas, tai žiema ir pavasaris bus šalti, daug snigs.

Jei pavalgius lėkštėje lieka palikto maisto, rytoj bus lietingas. Kalėdos „juodos“ - Nauji metai – balti.

Uodų spiečiai žada gerą orą. Ten su tuom barsuku, kur jai išlenda tai žiema baigsis greit. Kovo mėnesio 4 dienos reiškia: 1-pavasaris, 2-vasara, 3-ruduo, 4-žiema. Jei svogūnų lukštų daug, svogūnai "kailiniuoti" užaugo - lauk šaltos žiemos. Jei lyjant balose susidaro burbulai, tai dar ilgai lis. Jei varnos labai garsiai karkia, greitu metu bus pūga. Pavasario pranašu laikytas pirmasis griaustinis.

Dauguma pranašysčių susijusios su realiais trumpalaikiais požymiais: - žiedas aplink saulę/mėnulį - bus dargana; - saulė leidžiasi į debesį – dargana; - saulėlydyje daug raudonos spalvos - bus vėjuota. Jei per Grabnyčias (vasario 2 d.) jei diena saulėta - pavasaris bus ankstyvas o vasara - su garsiomis perkūnijomis. Jei vakare rasota žolė - lietaus nebus. Dėl pasaulinio klimato atšilimo pranašystės, net jei ir buvo tikslios, jau atgyveno ir nebeaktualios.

Nėra blogo oro, yra tik blogas apsirengimas. Sapnai.

13. Ar galite apibūdinti lietuvių tautinius drabužius?

Respondentų atsakymai:

a) Nežinau, kaip jie atrodo – 16.

- b) Taip, galėčiau apibūdinti vieno regiono lietuvių tautinius drabužius – 54.
- c) Taip, galėčiau apibūdinti daugiau nei vieno regiono lietuvių tautinius drabužius – 34.

Jei taip, trumpai aprašykite geriausiai Jums žinomo regiono tautinius drabužius. Jei galite, prašome nurodykite kokio tai regiono drabužiai. Respondentų atsakymai buvo tokie:

Aukštaičių audimo būdais dekoruojami tautiniai drabužiai . Marškiniai, liemenės, baltos lininės prijuostės, ryšimos virš landuotų vilnionių sijonų. Ypatingas kostiumo elementas moterims- nuometas. Merginoms- karūnos, padarytos iš kaspinių. Vyrams- sėmėgos juosiamos plačiom juostom, auliniai batai. - 2

*Aukštaičių tautinis kostiumas moterims - balta nėrinuota palaidinė ilgomis rauktomis rankovėmis, suvarstoma liemenė, juostuotas ilgas sijonas, balta prijuostė, baltas nuometas ant galvos. Juosmuo perrištas austine marga juosta.

*Ištekėjusios aukštaitės moterys ant galvos dėvi nuometą, žemaitės kyką, skiriasi ir kostiumo spalvos.

*Aukštaičių tautiniai rūbai: marškiniai pasiūti iš lininės balintos drobės, sijonai languoti, dominuoja žalia, raudona, violetinė, geltona spalvos, liemenės trumpos, tik priekyje prailgintais skverneliais, prijuostė - apačioje užbaigiama kuteliais, rinktinės juostos baltame lininiame ar medvilniniame dugne - raudonų, žalių, mėlynų vilnų ornamentai, grėbliukų, roželių, žvaigždučių raštai, galvos danga - dažniausiai skarelė.

*Aukštaičių - baltos palaidinės, pasiuvinėti rankogaliai, baltos skarelės, po vestuvių nuometai, sijonai ruoželiais, įvairios juostos, prijuostės baltos, pasiuvinės.

*Aukštaičių moterų drabužiai – balti nuometai, marškiniai, prijuostės, o kartais ir sijonai. Vyrų – pilkos ir rudos durtinės į apačią platėjančios sėmėgos. Jos būdavo sujusiamos pinta margaspalve juosta.

*Moterų kostiumai susidedantys iš baltų siuvinėtų palaidinių, margų ilgų plačių sijonų, prijuosčių, liemuo perrišamas tautinėmis austomis juostomis, galvos puošiamos skirtiniais apdangalais- skaromis ir kt.

*Lininės kelnės ir marškiniai su klumpėmis, lininis margas sijonas ir baltos kasos

*Aukštaičių. Languoti sijonai, lininiai baltiniai, baltos lininės prijuostės pasiuvinės, smulkiais raštais puoštos lininės ar vilninės liemenės.

*Aukštaičių moterų drabužiai – balti nuometai, marškiniai, prijuostės. Gražiausiu jaunų merginų papuošalu būdavo ilgos kasos, į kurias jos įpindavo spalvotus kaspinius. Ant galvos jos užsidėdavo rūtų ar kitų gėlių vainikus bei kaspinių karūnas. Per vestuvių apeigas jaunajai nuo galvos nuimdavo rūtų vainiką ir jį pakeisdavo nuometu - simboliniu ištekėjusios moters galvos apdangalu, kurį senu papročiu privalu būdavo ryšėti visą savo gyvenimą.

*Kykas - ištekėjusių moterų galvos apdangalas Aukštaitijoje

*Aukštaičių moterų drabužiuose pagrindinės spalvos raudona ,žalia ,balta.

*Vilnioniai sijonai, marginti įv. raštais, baltas pasijonis, austa marga juosta, drobiniai balti baltinukai ir liemenė. (Aukštaitija).

*Sijonas, prijuostė, palaidinė, liemenė, juosta, karoliai.

*Ilgas margas klietkuotas sijonas, balta palaidinė, liemenė, karūna.

*Suvalkiečių išsiskiria tautinėm juostom.

*Aukštaičių - šviesus, raudonų, žalių, rudų spalvų languoti, dzūkų - tamsus, prijuostes su gėlių išaustais rastais, suvalkiečių smulkus geliu rastai su melsvais atspalviais, pajūrio su delmonais, tamsios spalvos, žemaičių juostomis daugiau raudonos spalvos, galvos apdangalai didelės skaros.

*Nežinau kuris tai regionas, bet tai ten tie ilgi senoviniai (lininiai gal sijonai) būtinai žiurastas yra, kažkoks apdangalas ant galvos ir dar šviesūs marškinukai, dažnai bobutės nešioja.

*Ilgai sijonai, būtinos prijuostės ir skarelės, rūbai spalvoti.

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

- *Suvalkijoje klostytas languotas sijonas, balta siuvinėta palaidine, tulpėmis siuvinėta prijuostė, vainikas ant galvos.
- *Aukštaitijos: languoti sijonai, liemenės, siuvinėtos prijuostės.
- *Vyrai: sermėga, balti baltiniai, auliniai batai, susijuosia tautine juosta. Moteris: ilgas sijonas, nuometas, bliuskutė, tautinė juosta.
- *Aukštaičių, languotas klostuotas sijonas balti marškinukai liemenė, ir tautinė juosta.
- *Visų Lietuvos regionų drabužiai panašūs, skiriasi tik detalės. Ilgas sijonas su prijuoste, ant galvos dažniausiai skara, liemenė dažniausiai didelėmis sagomis.
- *Tautiniai sijonai bei marškiniai, austos juostos su ornamentika. tautiniame kostiume naudojama tekstilinė ir juostinė ornamentika.
- *Biržų krašto tautinių drabužių išskirtinė detalė įdomios gražios margaspalvės pintinės juostos, siuvinėtos, austos prijuostės, siuvinėti marškinių rankogaliai, balti nuometai vyresnėms moterims, jaunas mergaites puošia kasos ir spalvoti kaspiniai .
- *Aukštaičių moters aprėdas: balti marškiniai, siuvinėtais rankogaliais, liemenė, sijonas (geltonos, žalios, raudonos spalvos, languoti). Apavas – klumpės. Žemaičių, o ypač pajūrio regiono raštuose atsiranda melsvų, šaltų atspalvių. Apavas - naginės.
- *Aukštaitijos regiono tautiniai moters rūbai: ilgas klostuotas bei languotas sijonas, vyraujančios spalvos - tamsiai žalia, raudona, juoda, balta; balti marškiniai plačiomis rankovėmis, liemenės; tautinė juosta; vilnonės kojinės, karūna su ilgomis ryškiomis juostomis; apavas-vyžos.
- *Klaipėdos rajono tautiniai drabužiai pasižymi ryškiomis spalvomis.
- *Ilgai sijonai, liemenės su ornamentais, prijuosės. Vyrai su pilkais švarkais, perjuostais tautine juosta.
- *Aukštaičių moterų: baltos lininės prijuostės, ilgi, platūs, languoti sijonai, balti marškiniai, dažniausiai rūbai austi.
- *Dzūkų drabužiuose vyravo langeliai (stambesni ir smulkesni) ir šiaip buvo gan margi. Moterų ir merginų galvos dangalai buvo skirtingi. Moterų nešiojamos juostos buvo neplačios.
- *Ilgas margas sijonas su pasijonių, balti marškinukai su apykakle, raštuotos liemenės, austos juostos moterims. Vyrai su klumpėmis nešiojo rusvas drobines kelnės, marškinius, liemenes, švarką. Spalvos ir raštai skyrėsi kiekvienam regionui, net kaimui.
- *Aukštaičių regiono: skiriamasis bruožas - vyraujanti balta spalva. Galvos papuošalas - nuometai. Marškiniai iš balto lino. Liemenės - susiuvimas iš austų mezginių, šilko. Sijonai - languoti.
- *Aukštaitijos regione moterys dėvėdavo languotus, vilnonius sijonus su baltom prijuostėm. Audiniai buvo puošiami įvairiais geometriniais raštais. Vyraavo raudona spalva. Vienas iš svarbiausių kostiumo detalių – liemenė.
- *Mažosios Lietuvos tautinis drabužis vienas seniausių. Vyrauja tamsios spalvos. Viena iš dalių kiklikas (moteriška liemenė), prijuostė, galvos apdangalas.
- *Aukštaitijos regione moterys nešiojo languotus sijonus, taip pat prijuostes, vyravo balta ir raudona spalvos, taip pat aprangos svarbi detalė - liemenė. Vyrai dėvėdavo baltus marškinius, tamsias kelnės ir liemenes.
- *Lininiai ilgom rankovėm marškiniai (ir palaidinė), juostuotas ar languotas sijonas (kelnės juostuotos), liemenė vienspalvė arba siuvinėta. Moterims ant galvos "kykas" ar karūnelė su juostomis ant nugaros, vyrams - šiaudinė skrybėlė.
- *Moterų - balta siuvinėta palaidinė, vyrų - balti marškiniai. Liemenės vienspalvės arba siuvinėtos. moterim sijonas austas su tautiniais raštais, vyrams tamsios kelnės. Juosta surišta. Moterų papuošalas - gintaro karoliai.

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Šis projektas finansuojamas Mokymosi visą gyvenimą programos lėšomis, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šame dokumente pateikta informacija atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne Švietimo mainų paramos fondo, Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.

- *Baltos lininės prijuostės, languoti sijonai, ryškių spalvų, austos juostos, balti marškiniai, siuvinėti įvairiais raštais.
- *Dzūkų - sijonas palaidinė, skarelė ir prijuostė, žinai ir kitų, pvz. Žemaičių, Suvalkiečių
- *Šventinė balta palaidinė (siuvinėta), raštuotas sijonas, liemenė, siuvinėta prijuostė, juosta, vainikėlis – netekėjusioms merginoms, skara – vedusioms. Vyrai – liemenė ar švarkas, vienspalvės kelnės, juosta, balti siuvinėti marškiniai.
- *Raštuoti sijonai, prijuostės, juostos austos iš vilnos, kaklą puošia gintariniai arba žalvariniai karoliai.
- *Ilgi margi sijonai, baltos siuvinėtos prijuostės, baltos palaidinės. Merginos su karūnom, o moterys su baltom skarelėm, surištom už nugaros.
- *Moterims ilgas languotas sijonas, balti marškiniai, prijuostės, skaros ant galvos; vyrams kelnės, balti marškiniai, liemenės.
- *Esu mačiusi įvairių lietuvių tautinių drabužių, tačiau išskirtinų kiekvieno regiono tautinių drabužių broožų išvardinti negaliu.

Lietuvos teritorijoje yra susiformavę penki etnografiniai regionai, kurie skiriasi tarmėmis ir įvairiais etninės kultūros aspektais – tarp jų ir tradiciniais kaimo drabužiais. Tai Aukštaitija, Žemaitija, Dzūkija, Suvalkija ir Klaipėdos kraštas. Šio suskirstymo pagrindas – seni gentinių žemių junginiai, kurių pradiniai skirtumai ilgainiui didėjo arba, atvirkščiai, mažėjo. Šventadienį kostiumą visuose regionuose sudarė tos pačios pagrindinės dalys, skyrėsi tik drabužių sukirpimas, spalvos, ornamentai, atskirų dalių dėvėseną, papildomos detalės, papuošalai bei kiti aksesuarai. Iki pat XX amžiaus pradžios tradiciniai liaudies drabužiai dažniausiai buvo siuvami iš specialių naminių lininių ar vilnonių audinių. Audimas buvo vienas svarbiausių kaimo moters užsiėmimų, jos geras vardas priklausė nuo sugebėjimo plonai verpti ir austi dailesnius ir sudėtingesnius audinius negu kaimynės.

Aukštaitija. Aukštaitijos kaimiečių, ypač moterų, liaudies drabužiai dažnai vadinami pačiais archajiškiausiais Lietuvoje. Tokį įspūdį XIX amžiuje rašiusiems autoriams sukeldavo baltų lino audinių daugybė ir viduramžius primenantys nuometai. Panašiai aukštaičių kostiumus apibūdindavo ir XX amžiaus liaudies drabužių tyrinėtojai. Tokiai nuomonei, nors ir su kai kuriomis išlygomis, galima pritarti. XIX amžiuje rytinėje Lietuvos dalyje iš tiesų vilkėta senoviškesnių formų drabužiais, o lininiai drabužiai iki pat XX amžiaus pradžios vis dar puošti beveik vien tik įaustais geometriniais ornamentais, kurių motyvai ir kompozicijos gana artimos Rytų Lietuvoje aptinkamos neolito keramikos puošybai.

Dzūkija. Didelę Dzūkijos dalį užima mažai derlingos dirvos ir dideli miškai. Šio neturtingo krašto gyventojai ypač ilgai vilkėjo tradiciniais kaimo drabužiais, atskirus drabužius tebedėvėjo net po Antrojo pasaulinio karo. Dzūkės audė ypač daug juostų ir iki pat XX amžiaus ryšėdavo jas vilkėdamos šventadieniu kostiumu. Dauguma tų juostų buvo rinktinės, išaustos specifiniais regionui būdingais raštais, derinant dvi kontrastingas spalvas. Moterų juostos dažniausiai būdavo neplačios, tačiau austos iš plonų siuvinėjimo siūlų, vadinamų skaitgijų, todėl su išrinktais gana sudėtingais raštais. Būta ir palyginti nauja kaišytinė technika austų juostų - tos, skirtingai nuo rinktinių, kurias ryšėdavo vyrai, laikytos tik moteriškomis.

Klaipėdos kraštas. Šiandieninis Klaipėdos kraštas yra dalis didesnės teritorijos, kuri 1701 - 1918 metais ilgą laiką priklausė Prūsijos karalystei, vėliau Vokietijai. Patys šio krašto gyventojai dažniausiai save vadindavo *lietuvininkais*, o savo gyvenamą kraštą - *Mažąją Lietuvą*. Tai buvo vienintelis etnografinis Lietuvos regionas, kuriame vyravo liuteronų tikėjimas. Tai aplinkybė, taip pat ir skirtinga visuomeninė bei kultūrinė krašto raida, lėmė regiono savotiškumą, pasireiškusį ir tradicinėje klaipėdiškių valstiečių aprangoje. To meto lietuvininkių moterų kostiumas aprašytas kaip itin spalvingas, nestokojantis egzotiškų senovinių elementų, žadinusių ne vieno besidominčio etnine kultūra svetimšalio vaizduote. Moterys tuo laikotarpiu vilkėjo lininiais marškiniais ir sijonais, o ne anksčiau šiam kraštui būdingomis nesusiūtomis apie liemenį drapiruojamomis marginėmis. Marškiniai buvo dažnai pasiūti specifiniu, kitur Lietuvoje nežinomu būdu: gausiai suraukti apie kaklą, su reglano kirpimo perpečėmis. Taip sukirpti marškiniai kildinami iš Renesanso mados ir dažniau aptinkami toliau į pietus gyvenančių tautų liaudies kostiume.

Žemaitija. Jau XIX amžiaus aprašymuose nurodoma, kad žemaičių drabužiai išsiskiria iš kitų regionų kostiumų spalvingumu, dažnai - ir turtingumu, brangių moteriškų skarų ir karolių gausa, ne pilko milo, o spalvotais viršutiniais vyrų drabužiais. Išėiginis žemaitės kostiumas beveik neišvaizduojamas be ant pečių siaučiamų skraisčių. Būta tradicinių, tik ištekėjusių moterų dėvėtų skraisčių. Pietų Žemaitijoje tai pailgos formos balto lino drobulė su galuose įaustais raudonais raštais, šiaurinėje - didelė raudonai languota lininė arba medvilninė skara, sulenkta įstrižai. Be to, ir moterys, ir merginos nešiojo ant pečių ar kaklo užgrobtas mažesnes languotas naminio audinio skareles, taip pat dideles bei mažas fabrikinės šilko, kašmyro, medvilnės skaras.

Suvalkija. Suvalkija - vėliausiai susiformavęs etnografinis Lietuvos regionas. Gaivinant po karų gerokai ištuštėjusį Sūduvos kraštą, naujieji gyventojai dažniausiai atsikraustydavo iš priešingo, dešiniojo Nemuno kranto. Į šiaurinę Sūduvos dalį kėlėsi žemaičiai, o į pietinę - aukštaičiai ir dzūkai. Taigi dabartinių zanavykų tradiciniai kostiumai įgijo žemaičių ir klaipėdiečių bruožų, o kapsų - aukštaičių ir dzūkų. Ryškiausia ir sudėtingiausia šventadienio suvalkietės kostiumo dalis buvo prijuostė. Prijuosčių audinių kompozicija, o kartais ir pasiuvimu zanavykės skyrėsi nuo kapsių. Seniausios zanavykų prijuostės, matyt, buvusios madingiausios dar XIX amžiaus viduryje, yra balto lininio dugno su išilgai įaustomis raudonų rinktinių geometrinių bei augalinių ornamentų juostomis

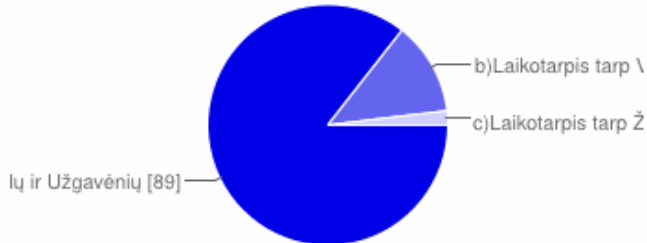
Nuoroda internete: <http://www.llkc.lt/index.php?1988652837>

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Šis projektas finansuojamas Mokymosi visą gyvenimą programos lėšomis, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šame dokumente pateikta informacija atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne Švietimo mainų paramos fondo, Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.

14. Koks laikotarpis Lietuvoje vadinamas mėšėdžiu?

a) Laikotarpis tarp Kalėdų ir Užgavėnių	89	86%
b) Laikotarpis tarp Vėlykų ir Joninių	13	13%
c) Laikotarpis tarp Žolinų ir Naujų metų	2	2%

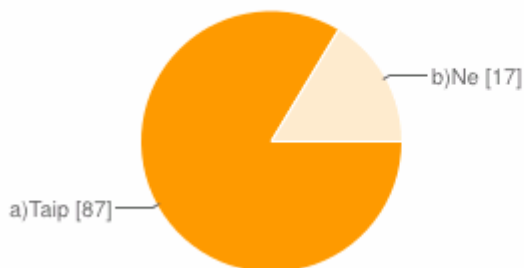
Teisingas atsakymas: **laikotarpis tarp Kalėdų ir Užgavėnių**

Reikia pastebėti, kad atsakymuose respondentai pasinaudojo visais trim pasiūlytais atsakymų variantais. Dauguma apklaustųjų teisingai nurodė šį laikotarpį, 86%. Tačiau net 13% apklaustųjų manė, kad tai laikotarpis tarp Vėlykų ir Joninių. Galime sakyti, kad dauguma respondentų domisi, žino ir laikosi lietuviškų tradicijų.

Laikotarpis nuo Kalėdų (kai kur nuo Trijų Karalių) iki Užgavėnių. XIX a. antrojoje pusėje – XX a. pirmojoje pusėje Lietuvoje buvo tradicinis piršlybų ir vestuvių metas. Valstiečiai dažniau svečiuodavosi, vykdavo pas gimines. Moterys verpė, audė, vyrai ruošė statybinę medžiagą, kupojo malkas. [16]

Mėšėdžio ilgumas priklauso nuo to, kada bus Užgavėnės. Tai laikas, kai didieji darbai pabaigti, o nauji dar toli. Todėl valstiečiams ir samdiniams buvo poilsio ir pramogų laikas. Žiemą kaime daug vestuvių, o šiaip vieni kitus lanko, važinėja pas gimines. Tik besiruošiantys statyti pjauna mišką, nes žiemą, kai medžiai miega, tvirčiausia mediena. [17]

15. Ar galėtumėte išvardinti vieną ar kelias tradicines lietuvių liaudies dainas?

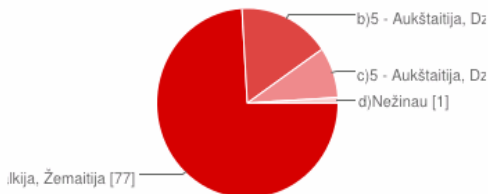
a) Taip	87	84%
b) Ne	17	16%

Didžioji dauguma respondentų nurodė, kad žino tradicines lietuvių liaudies dainas. Peržiūrėjus pateiktus dainų variantus, galime teigti, jog dauguma dainų yra lietuvių liaudies dainos, kurios dažnai skamba švenčių bei įvairių renginių metu ar užstalėse. Pati populiariausia daina, kurią nurodė apklaustieji yra „Ant kalno karklai“ (25), „Ant kalno mūrai“ (17), „Sėjau rūtą, sėjau mėtą“ (8), „Balnokit broliai žirgus“ (6), „Ar aš tau sese nesakiau“ ir „Atskrend sakalėlis“ (5), „Augo girioj ažuolėlis“ ir „Stok ant akmenėlio“ (3), „Lėk gerve, lėk gervele“ ir „Pasvarstyk antela“, „Subatos vakarėly“, „Buvo gera gaspadinė“, „Augo kieme klevelis“, „Žemėj Lietuvos“, Lietuvos himnas – po 2. Kitos dainos buvo paminėtos tik po vieną respondentą: „Išėjo tėvelis į mišką“, „Tek saulelė“, „Aušta aušrelė“, „Pasėjau linelį“, „Vai užkilokit vartelius“, „Šermukšnėli raudonasai“, „Apynėli žaliasai“, „Ant kalno gluosnys, pakalnėj šulinys“, „Rūta žalioji“, „Eisva mudu abudu“, „Du gaideliai“, „Linėlius roviau“, „Gieda gaideliai anksti rytelį“, „Vai ko nusižvengei“, „Kur Nemunas teka“, „Supkit meskit“, „Saulutė tekėjo“.

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

16. Kiek etnografinių regionų susiformavo Lietuvoje?

Atsakymas	Skaičius	Procentas
a) 4 – Aukštaitija, Dzūkija, Suvalkija, Žemaitija	77	74%
b) 5 - Aukštaitija, Dzūkija, Suvalkija, Žemaitija, Mažoji Lietuva	17	16%
c) 5 - Aukštaitija, Dzūkija, Suvalkija, Žemaitija, Pajūrio kraštas	9	9%
d) Nežinau	1	1%

Teisingas atsakymas: 5

Regioniniai Lietuvos kultūros skirtumai atspindi sudėtingą valstybės istoriją: jau nuo XIII a. dabartinėje šalies teritorijoje yra istoriškai susiformavusios penkios etnografinės sritys, arba regionai [28]. Lietuvos etnokultūriniai regionai, etnografiniai regionai - istoriškai susiformavę etninės Lietuvos regionai. Dėl to, kad šie regionai apibrėžiami per kultūrinius skirtumus, jų ribos neatitinka administracinių ar valstybinių sienų ir įvairių mokslo sričių atstovų jie suvokiami labai nevienodai, – nesutariama tiek dėl šių regionų ribų, tiek dėl jų skaičiaus [18]. Atskiros etnografinės sritys skiriasi viena nuo kitos vietos gyventojų šnektos ypatybėmis, vyraujančiomis šventėmis, gyvenamojo namo tipu ir vidaus suplanavimu, aprangos ypatumais ir kitokiais materialinės bei dvasinės kultūros savitumais [28] (dainos, pasakojimai, patiekalai, kt.).

Regionų centrai:

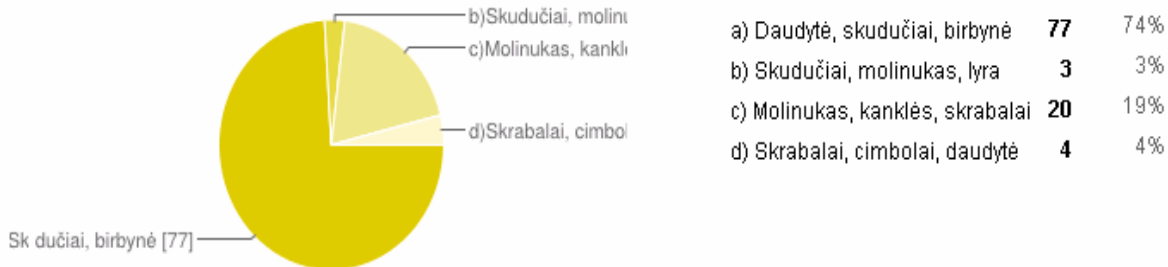
- Aukštaitijos (centras Panevėžys)
- Dzūkijos (centras Alytus)
- Suvalkijos (centras Marijampolė)
- Žemaitijos (centras Telšiai)
- Mažosios Lietuvos (centras Šilutė) [18]

- Dzūkija
- Aukštaitija
- Suvalkija
- Žemaitija
- Mažoji Lietuva

Šaltinis: www.tautinispaveldas.lt

17. Kurie iš išvardintų pučiamųjų muzikos instrumentų yra vieni populiariausių lietuvių liaudžiai ir artimiausi lietuvių kultūrai?

Teisingas atsakymas: a) Daudytė, skudučiai, birbynė

Nes visi trys išvardinti instrumentai yra priskiriami pučiamiesiems bei vieniems populiariausių lietuvių liaudžiai ir artimiausių lietuvių kultūrai muzikos instrumentų.

Lietuvių liaudies instrumentai.

Pirmieji lietuvių liaudies instrumentai- medinės dūdelės ir tuščiavidurės dėžės su ištemptomis žarnomis vietoj stygų. Senovėje buvo paplitę ir šie instrumentai: kanklės, birbynės, skudučiai, skrabalai, kelmas, daudytės, lumzdeliai, ragai.

Daudytė- tai 1,4 m, 2 m arba 3 m ilgio trimitas, apvyniotas beržo tošimi. Viena daudytė, kaip ir vienu skudučiu galima išgauti tiktai vieną garsą. (Nuotrauka iš www.folkstruments.lt)

Birbynės- tai medinis 30 cm pučiamasis instrumentas- vamzdelis su užmautu ant galo karvės ragu.

Skudučiai - tai vienas iš seniausių liaudies instrumentų. Jie mediniai, 10-30 cm ilgio vamzdeliai. Vienu skudučiu galima išgauti tik vieną garsą, todėl dažniausia grojama keliais. [19] (Nuotrauka iš ansamblis-lietuva.lt)

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Kiti išvardinti instrumentai:

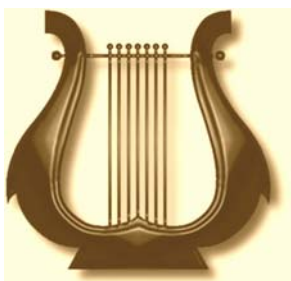
Kanklės - tai grakšti medinė dėžė su metalinėmis stygomis. Grojama pirštais arba specialiu brauktuku. Senovinės kanklės turėjo 5,7 arba 12 stygų, šiuolaikinės- 22 arba 23. Nors šie instrumentai ir seni (žinomi nuo XVI a.), bet dar neužmiršti. Jais etnografiniai ansambliai pritaria liaudiškoms dainoms, reprezentuoja mūsų šalį.

Skrabalai, tai mušamasis instrumentas. Jį sudaro medinės dėželės, pritvirtintos prie rėmo. Kartais dar pritvirtinamas kelmas- būgną primenanti dėžė. Grojant skrabalais, garsas išgaunamas medine lazdele suduodant į dėželes ar kelmą.

Molinukas – Paukščių balsus mėgdžiodavo molinukais, kuriuos ir darė paukščio formos. Buvo sakoma, kad taip galima paukščius prišaukti ir su jais kalbėtis. Juos gamino ir jais švilpudavo piemenėliai. (www.ethnicart.lt)

Cimbolai – Cimbulus sudaro 90-110 cm ilgio, 40-60 cm pločio ir 4-6 cm aukščio trapecijos formos medinis klijuotas korpusas. Išilgai jo ištempta 12-33 metalinės viengubos ar dvigubos, kartais trigubos stygos, suderintos mažoriniu diatoniniu garsynu. Šios stygos mušamos 2 mediniais plaktukėliais, pamuštais oda arba veltiniu. Cimbolais skambinama solo, bei instrumentiniuose ansambliuose (dažniausiai akompanuojant smuikais). Į Lietuvą pateko viduramžiais iš KDK slavų kraštų. Cimbolai buvo paplitę pietryčių ir Rytų Lietuvoje, Užnemunėje, Mažojoje Lietuvoje, buvo žinomi ir Žemaitijos pietuose. (<http://lt.wikipedia.org/wiki/Cimbolai>)

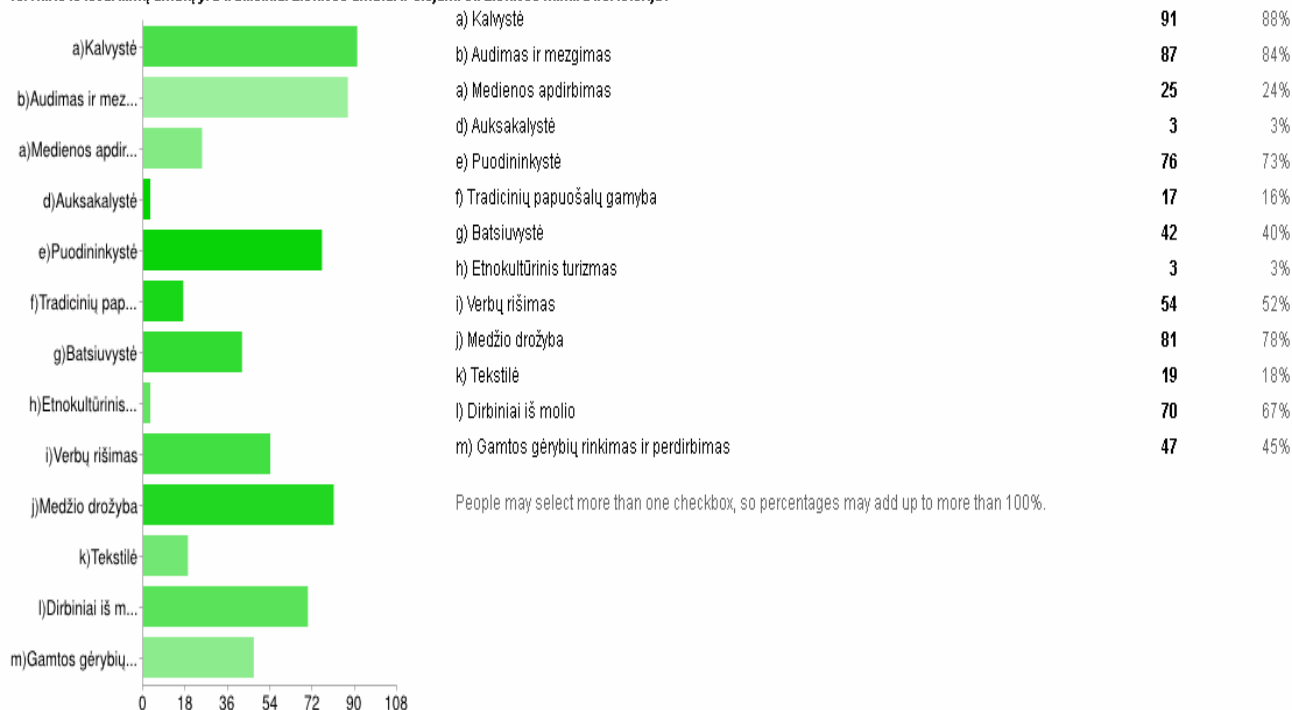

Lyra - tai vienas seniausių muzikos instrumentų, kuriuo kaip pasakoja legendos, skambino pats senovės graikų šviesos dievas Apolonas. Septynios lyros stygos sugebėdavo skleisti tokius nuostabius garsus, po kurių visi nutildavo, užmiršdavo Arėjas kruvinų mūšių triukšmą, nustodavo švytruoti žaibai Dzeuso rankose, dievai liaudavosi vaidytis, santarvė ir tyla apgaubdavo Olimpą. (<http://www.geocities.ws/Orfejas/lyra/>)

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

18. Kurie iš išvardintų amatų yra tradiciniai Lietuvos amatai ir siejami su Lietuvos kultūra bei istorija?

Teisingiausi atsakymai: **puodininkystė, medžio drožyba, audimas, kalvystė**

Iš gautų atsakymų galime teigti, kad dauguma respondentų tradicinius amatus nurodė teisingai.

Tradiciniai amatai – tai specialaus parengimo ir įgūdžių reikalaujančios bei iš kartos į kartą perduodamos ūkinės veiklos formos, užtikrinančios pragyvenimą ir lemiančios savitą gyvenimo būdą. Lininis rankšluostis, kabantis medinėje išraižytoje rankšluostinėje, lova, užklota languota arba dryžuota lovatiesė, ant medinio stalo moliniai dubenėliai, ąsotis, puodynė ir mediniai šaukštai, kieme stovintis medinis kryžius. Toks vaizdas iškyla prieš akis, kai nuklystame mintimis į XVIII–XIX amžiaus Lietuvos kaimą. Beveik viskas, ko reikėjo ūkyje, buvo pagaminama pačių valstiečių rankomis.

Pirmaisiais mūsų eros amžiais Lietuvoje ir Latvijoje paplito **puodininkystė**, II–IV a. – audimas. XIII–XIV a. amatai atsiskyrė nuo žemės ūkio – tapo savarankiška ūkio šaka. Puodų lipdymas siekia labai senus laikus. Keramikos šukės gerai išsilaiko žemėje, todėl galima palyginti įvairių laikotarpių molinių indų formas, puošybą. Pirmaisiais mūsų eros amžiais dabartinėje Latvijos ir Lietuvos teritorijoje atsirado grublėtoji keramika. Nulipdyto puodo paviršius buvo apdrebiamas molio su grūsto granito priemaišomis. II tūkstantmečio pradžioje pasirodė puodai, petelių srityje puošti įstrižomis banguotomis linijomis bei pailgomis, gulsčiomis duobutėmis, juostelių eilutėmis. Toks puošimo būdas išliko daugelį amžių. Žiedimo ratas palengvino darbą, leido atsirasti įvairesnėms indų formoms. Lietuvoje daugiausia buvo lipdomi indai maistui gaminti ir laikyti. Nuo indo paskirties priklausė jo forma ir puošyba. Ir Latvijoje, ir Lietuvoje buvo paplitusi juodoji keramika. Išdegti indai, pamerkti į duonos tešlą, pajuoduodavo. Dubenys, lėkštės, puodynės buvo puošiamos kukliu linijų arba augaliniu motyvu. Dėl tvirtumo kai kurias puodynes apipindavo beržo tošimi. Labiausiai išpuošti būdavo ąsočiai.

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

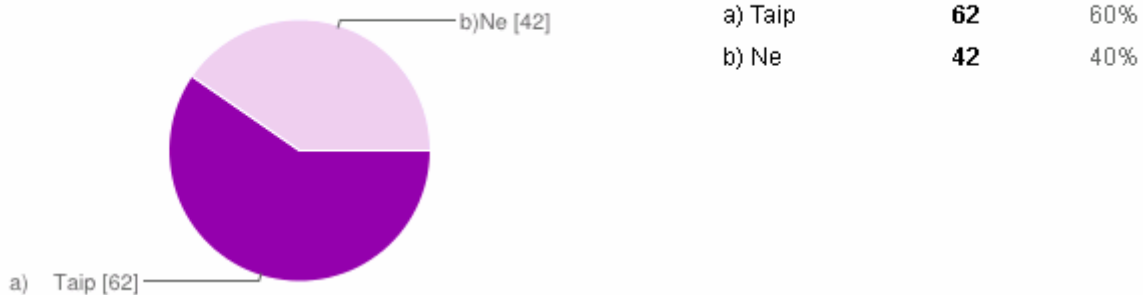
Audiniamis buvo naudojami lininiai, pakuliniai, vilnoniai siūlai. Jie buvo dažomi natūraliomis augalinėmis medžiagomis: ažuolo, beržo, alksnio, juodalksnio žieve, beržo lapais, samanomis, suodžiais, uogomis ir kt. Lininiai audiniai buvo dar balinami saulėje pavasarį. Audiniai jau nuo savo atsiradimo atliko ne tik buitinę funkciją – ne mažiau svarbi buvo ir dvasinė. Audimas buvo laikomas labai svarbiu darbu. Jis apdainuojamas liaudies dainose, minimas pasakose ir mįslėse. Audimo pradžiai turėjo būti parenkamas atitinkamas laikas. Audeklą užmesti būtinai reikėjo gražią dieną. Latvijoje buvo tikima, kad audeklą galima užkerėti.

Medžio apdirbimo amatas taip pat turi senas tradicijas. Amatininkai iš medžio statė trobas, gamino baldus, darė įvairius ūkyje reikalingus daiktus, drožė šaukštus, dirbo medinius kryžius. Amatininkai puikiai suprato daikto funkcionalumo reikšmę. Jų gaminiai neapkrauti nereikalingomis detalėmis, nėra beprasmiško puošnumo. To pavyzdys gali būti verpstės – jose puošiamą tik gerai matoma vieta. Verpstės forma ir joje išraižytas ornamentas vienas su kitu labai susiję. Lietuvoje ypač klestėjo kryždirbystė. Per keletą egzistavimo šimtmečių ji patyrė įvairiausių išbandymų. Tai buvo ir draudimų, ir naikinimo, ir žavėjimosi laikotarpiai. Daugelis užsienio tyrinėtojų XIX a. Lietuvą laikė kryžių kraštu.[20]

Kalvystė – vienas senoviškiausių amatų, kurio esmė yra daiktų kalimas iš metalų. Senovėje kalvystė neretai apimdavo ir rūdos paiešką, metalo išlydymą. Dabar kalviai suvokiami, kaip žmonės, dirbantys su geležimi ir plienu, bet kalviai neretai dirbdavo ir su kitais metalais – bronzą, žalvariu, variu ir kt.

Puodžius – amatininkas molinių indų gamintojas. Apie Lietuvos puodžius turima žinių iš X a., XIV-XV a. puodžiai kūrėsi prie pilių, dvaruose; XVI a. pradėjo burtis į cechus. XIX a.-XXa. antroje pusėje puodžiaus amato buvo mokomasi šeimoje, pas meistrus miestuose ir miesteliuose (maždaug 3 metus). Puodžius turėjo mokėti nužiesti, išdegti ir glazūruoti indą. Labiausiai Lietuvoje puodininkystė buvo išsivysčiusi Žemaitijoje. Vienas svarbiausių puodininkystės centrų buvo Vieکشniouse, kur tarpukario metais būdavo šešiolika ar septyniolika šios rūšies amatininkų. Vienas žymiausių meistrų buvo Leonas Voveris. [21]

19. Ar žinote kuris Lietuvos menininkas pripažintas abstrakčiosios tapybos ir profesionaliosios muzikos pradininku?

Teisingas atsakymas: **M. K. Čiurlionis**

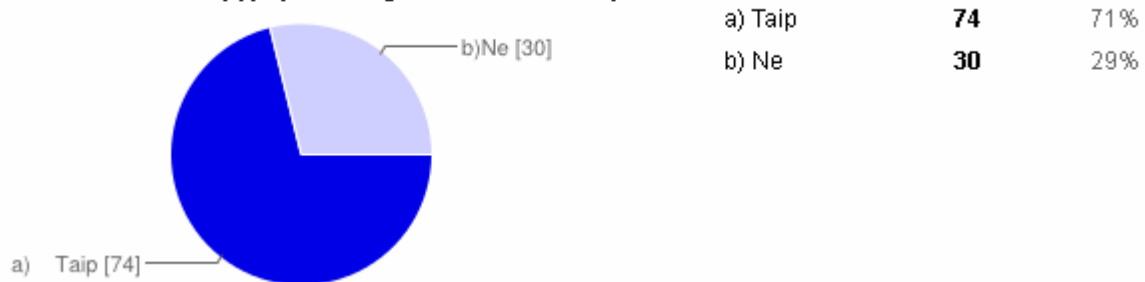
Atsakydami į šį klausimą respondentai pasidalino beveik per pusę, 60% -žinojo atsakymą ir 40%- nežinojo. Manome, kad teisingą atsakymą žinojo daugelis respondentų, todėl, kad 2011 m. buvo skirti šiam kūrėjui paminėti.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875 m. rugsėjo 22 d. Varėnoje – 1911 m. balandžio 10 d. Pustelnike, netoli Varšuvos, palaidotas Vilniaus Rasų kapinėse) – kompozitorius, dailininkas, chorvedys, kultūros veikėjas.

M. K.Čiurlionis – ne tik garsus dailininkas, bet ir lietuvių profesionaliosios muzikos pradininkas. Jo muzikinį palikimą sudaro dvi simfoninės poemos „Miške“ ir „Jūra“, simfoninė uvertiūra „Kęstutis“, Styginių kvartetas, kantata „De profundis“, fuga „Kyrie“, „Agnus dei“, „Sanctus“, „Neliūs kime“, „Lapas pageltęs nukrinta“, apie 200 kūrinių fortepijonui, apie 40 harmonizuotų lietuvių liaudies dainų ir kt.

M. K.Čiurlionis – simbolistas, pirmasis iš lietuvių savo mene atskleidęs abstrakčiojo meno savitumą. Jis amžino gėrio ir grožio kūrėjas – dailininkas ir muzikas.

20. Kas iš Lietuvos kūrėjų pripažintas grožinės literatūros pradininku/e?

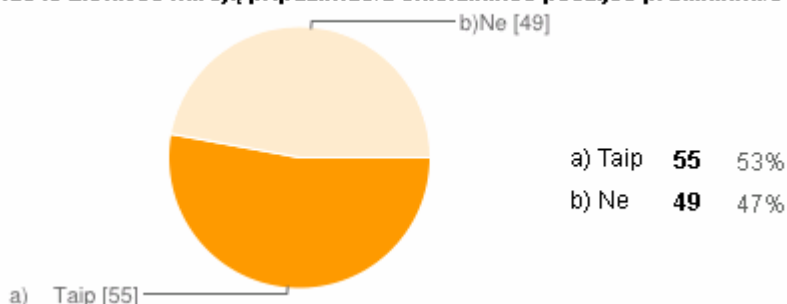

Teisingas atsakymas: **Kristijonas Donelaitis**

Iš 104 respondentų 40 atsakė teisingai, 3 parašė – Žemaitė, po 2 – Mažvydas, S. Daukantas, dar po 1 respondentą parašė – M. Daukša, S. Nėris, A. Šapoka, J. Basanavičius, Vaižgantas, Maironis. 51 dalyvavęs apklausoje nieko neparašė.

Lietuvių grožinės literatūros pradininkas Kristijonas Donelaitis gimė 1714 m. Lazdynėliuose (Mažoji Lietuva), laisvųjų valstiečių šeimoje. Mirė 1780 m. Tolminkiemyje. K. Donelaitis mokėsi Karaliaučiaus universitete, dirbo pastoriumi Tolminkiemio parapijoje, kurioje greta lietuvių gyveno vokiečiai, kitų tautų atstovai. K. Donelaitis parašė 6 pasakėčias ir poemą „Metai“. „Metus“ sudaro keturios dalys: „Pavasario linksmybės“, „Vasaros darbai“, „Rudenio gėrybės“, „Žiemos rūpesčiai“. Spėjama, kad savo kūrinius K. Donelaitis skaitydavo bažnyčioje parapijiečiams.[22]

21. Kas iš Lietuvos kūrėjų pripažintas/a šiuolaikinės poezijos pradininku/e?

Teisingas atsakymas: **Maironis**

Reikia pripažinti, nors daugiau kaip pusę, 53 % respondentų nurodė, kad žino kas yra Lietuvos poezijos pradininkas, tačiau teisingai įvardinti ne visiems pavyko. Teisingai atsakė tik 29 apklausoje dalyvavę respondentai, kai kurie iš jų įvardino jo tikrąjį vardą ir pavardę - Jonas Mačiulis. Kai kurie respondentai įvardino Salomėją Nėrį, Justiną Marcinkevičių, Kristijoną Donelaitį,

Maironis- XX amžiaus pradžioje, priklausė romantizmo srovei. Pradėjęs kurti poeziją, atidavė visas dvasias jėgas jai. Jis buvo šiuolaikinės poezijos pradininkas, vienas žymiausių lietuvių oratorinio eilėraščių kūrėju. Jis sukūrė pakylėtą, taurų bei idealizuotą kalbėjimą apie tėvynę, praeiti. Praeitis – tai, ką būtina, verta atsiminti, ko jau nebėra, bet kas sudaro visą tautos patyrimą. Būdamas romantiku, jis idealizuoja praeiti, sureikšmina meilę tėvynei. Skyrė didelį dėmesį kraštovaizdžio poetikai. Ir visa tai jaučiama jo eilėraštyje.. Aiškiai suformuluotos kilnios idėjos ir poetinės išraiškos grožis, jos paprastumas ir skambumas. Žmogus, jo veržimasis į laisvę, į būties pilnatvę, jo klystkeliai sudaro poeto kūrybos išeities tašką ir centrą. Gyvenimo kaip aukos samprata poeto kūryboje viena esminių. Maironis lietuvių lyrikoje įtvirtino tam tikrą meniškumo etaloną, vertinimo kriterijų, atskaitos tašką. Nuo Maironio prasideda lietuviškos lyrikos istorija. [23]

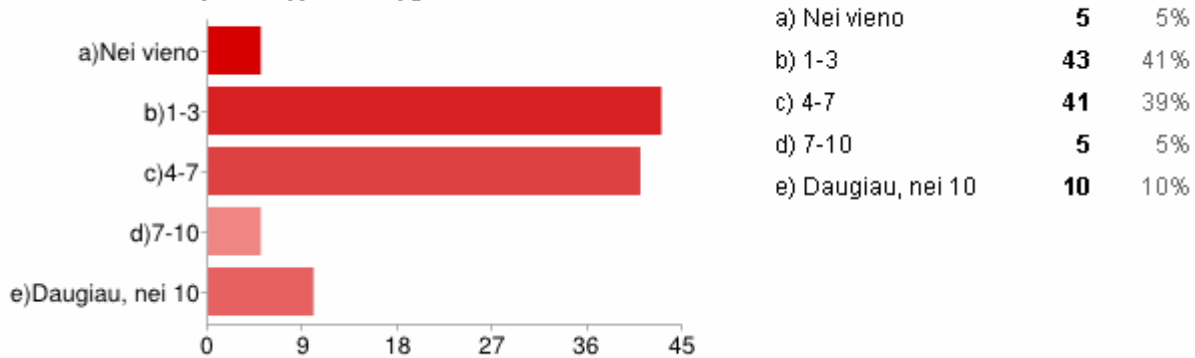
Maironis (1862-1932)—šiuolaikinės lietuvių poezijos pradininkas, romantizmo epochos atstovas, novatorius. Maironio tikrasis vardas—Jonas Mačiulis; jis augo Raseinių krašte, Bernotuose. Maironis mokėsi Kauno gimnazijoje, po to įstojo į kunigų seminariją. Svarbiausias jo kūrinys—eilėraščių rinkinys „Pavasario balsai“. Tačiau ne mažiau svarbios Maironio poemos: „Lietuva“ (1888m. Neišspausdinta), „Tarp skausmų į garbę“(1895m. , S. Garnio slapyvardžiu), „Nuo Birutės kalno“, „Jaunoji Lietuva“(1907m.), Raseinių Magdė“(1909m.), Mūsų vargai“(1920m.). Išvažiudamas į Peterburgą Maironis įteikė maloningam A. Baranausko teismui savo meilės tėvynei giesmę—poemėlę „Lietuva“. Joje vos sušvitę motyvai vėliau buvo išplėtoti atskiruose eilėraščiuose ir poemose. Poema „Tarp skausmų į garbę“ vaizduoja asmenybės formavimąsi ir yra šiuo požiūriu vienas įdomesnių mūsų literatūros kūrinių. Viskas joje stipriai, autentiškai išgyventa. Reikšminga ji ir tuo, kad parašyta jauno žmogaus ir skiriama bendraamžiams kaip skatinimas eiti tuo pačiu keliu—tarp skausmų į garbę. Pratarmėje pažymėta:“ Poemos temą ėmiau iš dabartinių laikų, o ne kuriuos dalykus gyvai iš man žinomų atsitikimų, permainęs tiktai vardus ir pavardes“. Tai romantinė poema, tačiau ne baironiška, vaizduojanti ne egzotišką ir romantiniu nepaprastumu apgaubtą pasaulį, bet poeto gyvenamąjį metą, jo žmones, siekius ir problemas. Poema „Jaunoji Lietuva“—tai svarbiausias Maironio kūrinys iš jo didesnės apimties tekstų - poemų, dramų. Pavadinimas pabrėžia - jaunoji Lietuva. Maironis kalba apie tą Lietuvą, kuri nuo XIXa.pabaigos, nuo „Aušros“, „Varpo“ laikų tarsi budo iš ilgo miego, kėlėsi naujam politiniam ir kultūriniam gyvenimui.[24]

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Šis projektas finansuojamas Mokymosi visą gyvenimą programos lėšomis, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šame dokumente pateikta informacija atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne Švietimo mainų paramos fondo, Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.

22. Kiek tradicinių lietuvių patiekalų galite išvardinti?

Peržiūrėjus gautus duomenis, turime pažymėti, kad 41 % apklaustųjų nurodė, jog žino iki 3 tradicinių lietuviškų patiekalų ir net 39% - nuo 7 iki 10 patiekalų.

Lietuvių liaudies kulinarija formavosi iš šimtmečių. Liaudies sukurti receptai palaipsniui keitėsi. Kitimui įtakos turėjo pirklių atvežami prieskoniai, žmonių migracija. Didžioji dalis, Lietuviško kulinarinio paveldo išnyko, tokie kaip Lietuvos bajorų stalo valgiai. Kiek minima rusiškuose šaltiniuose, Lietuvos turtuoliai valgydavo keptas gulbes, rūkytas meškos nugarines ir kitokius įmantrius patiekalus.

Nuo seno Lietuvoje maistui plačiai vartojama grūdų, mėsos ir pieno produktai. Lietuviai rinko medų, daržovės, vaisius ir uogas bei grybus. Žvejojimo žuvis jūroje, upėse, ežeruose.

Lietuviai maisto produktus kepavo, viravo, troškino, o mėsas ir žuvis mokėjo ir rūkyti.

Vieni populiariausių maisto patiekalų buvo bulvių valgiai – vėdarai, didžkukuliai (cepelinai), švilpikai, virtos bulvės su krapais su rūgusiu pienu, varške ar pasukomis. Taip pat išskirtinis yra lietuviškas varškės sūris.

Skirtingose Lietuvos srityse mityba skiriasi. Pavyzdžiui, žemaitijoje žemaičiai dažniausiai valgydavo žuvį, košes, kasting, šiupinį; rytų aukštaitijoje aukštaičiai – blynus, ragaišius; dzūkai – grikių, grybų, bulvių valgius; suvalkiečiai – rūkytą mėsą, didžkukulius, bulvines dešras.[25]

23. Gal galite pateikti vieną ar kelis tipiškus lietuviškų patiekalų pavadinimus?

Respondentai pateikė tokius atsakymus:

Didžkukuliai (cepelinai) – 81

Vėdarai – 50

Kastingis – 38

Bulviniai blynai – 33

Šiupinys – 28

Skryliai – 22

Kugelis (bulvių plokštainis) – 19

Šaltibarščiai – 18

Skilandis (kindziukas) – 10

Bulvinė banda, kepama ant kopūsto lapo krosnyje – 7

Žemaičių blynai - 5

Švilpikai – 5

Ruginė duona, juoda duona – 5

Cibulynė, cibulienė (žemaitiška šalta sriuba) – 3

Balandėliai - 3

Virtiniai - 3

Avižinis kisielius (kisielius) – 3

Varškės sūris – 3

Zacirka – 3

Kopūstienė – 2

Šližikai – 2

Kraujiniai vėdarai - 2

Šakotis – 2

Šaltiena – 2

Po 1 – koldūnai, karka, durniukai, ragaišis, Pusmarškonė košė - žemaitiška bulvių košė su miltais, gardinama sviestu ir grietine, Mekeris, kleckai, žiriniai blynai, košelėna, kiaušininė, aguonpienis, Kėdainių blynai, Juka, Gruce per Kūčias, srėbalas, kepsniai, balta mišrainė, virtas rūkytas kumpis, ubagynė, bulvės su mundurais ir rūgpienis, spanguolių kisielius, silkė su svogūnais, virtinukai su varške ir mėlynėmis, įvairūs žvėrienos patiekalai, midus, spirgutė (iš kanapių sėklų), žuvienė, grikių blynai, košės, rūkyta kaimiška dešra. Cepelinai ir visi bulviniai atėjo tik su bulvių atkeliavimu 19 amžiuje.

Nežinia ką laikyti tradiciniais patiekalais. dauguma dabartinių "tradicinių" patiekalų yra realiai karčiamų maistas. Bulvės Lietuvoje pasirodė XIX amžiuje. iki to laiko tradiciniai patiekalai buvo įvairūs mėsa kimšti pyragai, alus, kaštinys, gira, grybai.

Didžkukuliai arba cepelinai - 20 didelių bulvių, 6 -7 virtų, sutrintų bulvių; 300 g maltos jautienos; 300 g maltos veršienos; 300 g maltos kiaulienos; svogūnas; druska; pipirai. *Padažui:* susmulkinti rūkyti lašiniai; grietinė; svogūnas

Gaminimas: Nulupkite ir smulkiai sutarkuokite bulves. Naudodami sūrmaišio audinį, sutarkuotas bulves nusunkite, nuspausdami kiek galima daugiau skysčio. Sunką palikite nusistovėti. Skystį atsargiai nupilkite, o dubens dugne nusistovėjusį krakmolą sudėkite į tarkuotų bulvių masę. Įdėkite sutrintas virtas bulves, pasūdykite ir gerai

išminkykite. Gerai išminkyti bulvių masę yra labai svarbu, nes kitaip, verdant, cepelinai gali suirti.

Į dubenį sudėkite maltą mėsą. Keptuvėje aliejuje pakepinkite svogūną. Į mėsą suberkite pakepintą svogūną, druską, pipirus, įmuškite kiaušinius ir gerai išminkykite.

Formuokite cepelinus. Pirmiausia, iš paruoštos bulvių masės pasiruoškite apvalius kukulius, kad cepelinai gautųsi vienodo dydžio. Imkite kiekvieną kukulį (prieš tai rankas sudrėkinkite drungnu vandeniu), jį suspauskite (kaip blyną), pirštais padarykite nedidelę įdubą, į ją dėkite įdarą, iš visų šonų atsargiai užlenkite ir formuokite delnais pailgą formą. Dėkite į pasūdytą verdantį vandenį. Virkite, retkarčiais pamaišant, apie 20 -25 minutes. Išimkite iš vandens ir nuvarvinus, dėkite į lėkštę.

Padažas: smulkiai supjaustytus rūkytus lašinukus sudėkite į įkaitintą keptuvę. Kai truputį apkeps, sudėkite susmulkintą svogūną. Pakepinkite, kol svogūnas gražiai pagels. Truputį atvėsinus, supilkite grietinę, gerai

išmaiškite. Pašildykite, bet neužvirkite. Pilkite padažą ant cepelinų. Skanaus!
(<http://www.mamosreceptai.lt/receptai/didzkukuliai-cepelinai-1.html>)

Vėdarai – lietuvių tautinis patiekalas. Gaminamas kepančios kiaulės žarnos su įdaru.

Populiariausios yra dvi vėdarų rūšys: bulviniai ir kraujiniai.

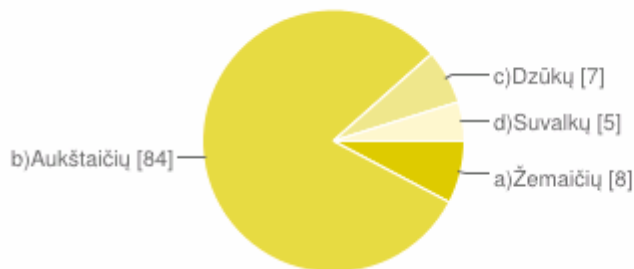
Vėdarai patiekiami su spirgučiais, kaip antrasis patiekalas pietums.

(<http://lt.wikipedia.org/wiki/V%C4%97darai>)

Kastinys – senovės žemaičių patiekalas, gaminamas iš grietinės, rūgpienio bei sviesto su prieskoniais. Skoniui jis primena sviestą ar riebią grietinę su prieskoniais. Žemaitijos krašte gamintas dar pagonybės laikais. Gaminamas kastinys sukamaisiais judesiais (panašiai kaip plakamas sviestas), būtinai moliniame inde ir mediniu šaukštu. Patiekalo sukimas užtrunka nuo 4 iki 6 val. Naudojami prieskoniai: kmynų sėklos, česnakas ir jo sultys, mėta, aguonų sėklos, svogūnų laiškai. Galima dažyti tryniais, morkų bei burokėlių sultimis. Valgoma dažniausiai pasninkų ir talkų dienomis su karštomis bulvėmis ar duona. Žemaičiai kastinį valgo ir su kiaušiniais, pyragu, košėmis.
(<http://lt.wikipedia.org/wiki/Kastinys>)

24. Kurio iš išvardintų regionų virtuvei Jūs priklausote?

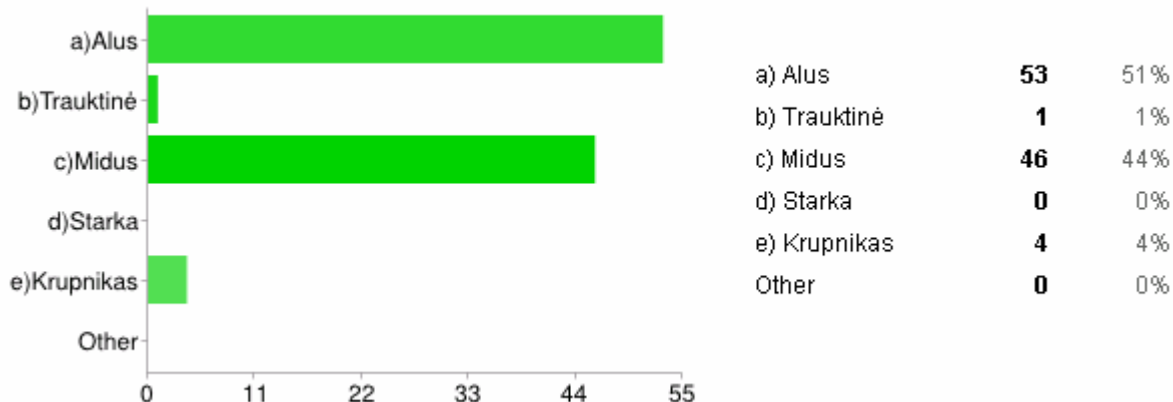
a) Žemaičių	8	8%
b) Aukštaičių	84	81%
c) Dzūkų	7	7%
d) Suvalkų	5	5%

Daugiausia 84% apklaustų respondentų atstovavo aukštaičių regioną. Kitų regionų atstovų apklausoje dalyvavo maždaug po 6%.

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

25. Kuris iš išvardintų alkoholinių gėrimų, Jūsų nuomone, yra labiausiai pristatomas kaip tradicinis?

Teisingiausi atsakymai: **midus ir alus**

Įvairiuose šaltiniuose apie alkoholinius gėrimus rašoma skirtingai, bet visur minimas midus ir alus. Respondentai atsakydami į šį klausimą pasidalino į dvi grupes: 51% nurodė – alų, o 44% - midų. Tad galime teigti, kad abi grupės yra teisios.

Senovės baltai daug alkoholinių gėrimų neturėjo: „Karaliai ir diduomenė geria kumelių pieną, neturtingieji ir vergai geria midų. (...) Aisčiai alaus nedaro, bet yra užtenkamai midaus,“ – rašė anglosaksų keliautojas Vulfstanas IX amžiaus pabaigoje. Jam antrina ir Petras Dusburgietis XIV amžiaus pradžioje: prūsai „geria paprastą vandenį, medaus vyną, arba midų, taip pat kumelių pieną, tik jo niekad negeria nepašventinto. Kitokių gėrimų senovėje jų nežinota“.

Aišku, kad midaus negalima buvo pagaminti daug. Kasdieniniu baltų gėrimu turėjo būti paprastas vanduo, o tai buvo neįprasta tiems Europos kraštams, kuriuose klestėjo miestų kultūra. Mat dėl žemo to meto sanitarijos lygio viduramžių miestuose vanduo būdavo užterštas įvairiaisiais mikrobais ir jį gerti buvo pavojinga. Pagrindiniu gėrimu čia tapo silpnas alkoholis – vynas ar alus, kurie buvo vartojami vietoj vandens (pavyzdžiui XV a. pradžioje Prancūzijos dvaruose kiekvienam darbininkui buvo skiriama 2–2,5 litro vyno per dieną).

1532, rugsėjo 25 d. – Žygimantas Senasis leido Vilniaus miestui pardavinėti alų, midų ir kitus svaigiuosius gėrimus.

Tuo tarpu vynas Lietuvoje buvo brangus importinis gėrimas, kurį galėdavo sau leisti gerti tik turtingi bajorai ir miestiečiai (ypač vertintas vengriškas vynas).

Tradiciniai alkoholiniai gėrimai būdavo silpni: vykstant natūraliai fermentacijai, alkoholi gaminančios mielės negalėjo išvirti didesnės kaip 16% alkoholio koncentracijos. Tai buvo natūrali tradicinių alkoholinių gėrimų stiprumo riba, nors kasdieniniam vartojimui skirti gėrimai būdavo dar silpnesni. Perversmą sukėlė alchemikų išrasta distiliavimo technologija, leidusi išgryninti žymiai didesnes alkoholio koncentracijas. Naudojant šią technologiją XII–XIV a. Europoje pradėta varyti degtinę, kuri XV a. pasiekė ir Lietuvą. Atsiradus degtinei, visu rimtumu iškilo alkoholizmo problema.[26]

26. Koks/ie, Jūsų nuomone, saldumynas/ai Lietuvoje yra pristatomas/i kaip tradicinis/iai? (Irašykite)

76 respondentai nurodė – šakotis, 6- medus, 4 – skruzdėlynas, po 3 – obuolių sūris, šokoladas Rūta, šokoladiniai saldainiai, po 2 – šimtalapis, gruzdai (žagarėliai), po 1 – šokoladas Karūna, pyragas, pyragas Boba, karvojus, varškės spurgos morkų saldainiai, šokoladas, tortai, sūris, saldainiai Kregždutė, mieliniai kepiniai, kūčiukai, meduoliai. Tik keli respondentai neparašė jokie saldumyno.

27. Koks/ie, Jūsų nuomone, lietuvių patiekalas/ai yra pristatomas/i kaip tradicinis/iai? (Irašykite)

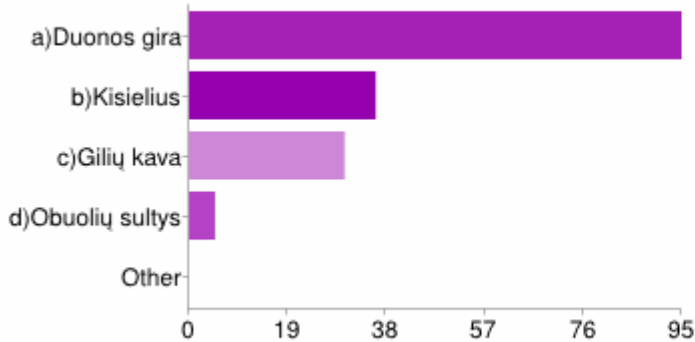
87 respondentai paminėjo cepelinus (didžkukulius) (1 pav.), 10 – duoną (2 pav.), po 8 – bulvių plokštainis (kugelis) (3 pav.), šaltibarščiai (4 pav.), 6 – vėdarai, po 2 – bulviniai blynai, šakotis, po 1 – gira, kučiukai, mekeris, kaštinys, kiaulės kojos, rūkyta dešra, skilandis, balta mišrainė, medus.

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Šis projektas finansuojamas Mokymosi visą gyvenimą programos lėšomis, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šame dokumente pateikta informacija atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne Švietimo mainų paramos fondo, Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.

28. Koks/iė, Jūsų nuomone, iš išvardintų nealkoholinių gėrimų, yra pristatomas/i kaip tradicinis/iai?

Drink Type	Count	Percentage
a) Duonos gira	95	91 %
b) Kisiėlius	36	35 %
c) Gilių kava	30	29 %
d) Obuolių sultys	5	5 %
Other	0	0 %

People may select more than one checkbox, so percentages may add up to more than 100%.

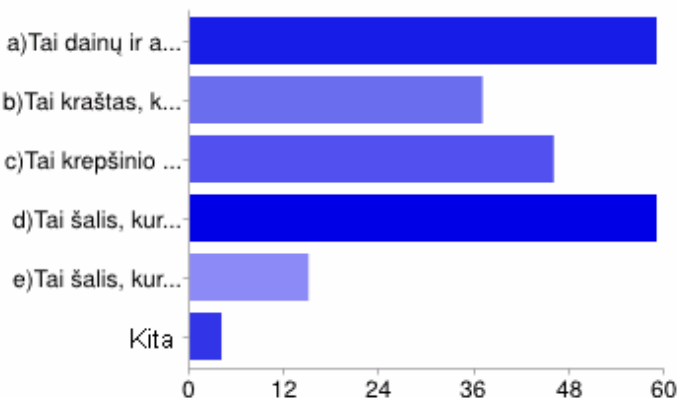
Teisingas atsakymas: **duonos gira**

Labai džiugu, kad net 95% apklaustų respondentų teisingai nurodė atsakydami, kad tai gira

Gira – vienas iš Lietuvos (baltų) nacionalinių gėrimų. Ji atsiradusi neatmenamais laikais Rytų Europoje ir čia ypač išplito nuo XVI amžiaus. Lietuvos karalių, kunigaikščių, didikų ir bajorų rūmuose bei dvaruose, klebonijose ir vienuolynuose, kareivinėse, miestelėnų, amatininkų ir pirklių namuose, valstiečių trobose ir smuklėse iki XX amžiaus kasdien būdavo vartojama net keliolika rūšių girų. Egzotiškiausios iš jų būdavo miško našlaičių, žemaitiška tekšių, Platelių relikvinių juodųjų trešnių ir pan.

Lietuviai gamindavo ir vartodavo daug geros rūšių. Yra surinkta per 100 originalių įvairiausių girų receptų, kurie siekia net XVI amžių. Tai įvairiausios uogų ir vaisių, žiedų ir pumpurų, sulų ir sulčių, gydomųjų augalų traukinių ir nuovirų, javų ir salyklių, duonų, pyragų ir net meduolių. Tarp jų yra raugintų, keptinių ir šustinių girų.[27]

29. Kaip Lietuvą pristatytumėte savo svečiui iš užsienio?

Option	Count
a) Tai dainų ir artojų žemė	59
b) Tai kraštas, kuriuo aš didžiuojuosi	37
c) Tai krepšinio šalis	46
d) Tai šalis, kurioje pilna gražių vaizdų	59
e) Tai šalis, kurioje gausų talentingų žmonių	15
Kita	4

People may select more than one checkbox, so percentages may add up to more than 100%.

Teisingas atsakymas: **visi atsakymai teisingi.**

Literatūros šaltiniai, nuorodos

- [1] LIETUVOS KULTŪRA. NUORODA INTERNETE: [HTTP://LT.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/LIETUVOS KULT%C5%ABRA](http://lt.wikipedia.org/wiki/Lietuvos_kult%C5%ABra)
- [2] LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS. NUORODA INTERNETE:
[HTTP://WWW3.LRS.LT/PLS/INTER/W5_SHOW?P_R=7421&P_K=1](http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=7421&p_k=1)
- [3] LIETUVOS ISTORIJOS DATOS. NUORODA INTERNETE:
[HTTP://LT.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/S%C4%85RA%C5%A1AS:LIETUVOS ISTORIJOS DATOS](http://lt.wikipedia.org/wiki/S%C4%85ra%C5%A1as:Lietuvos_istorijos_datos)
- [4] RŪPINTOJĖLIS. NUORODA INTERNETE: [HTTP://LT.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/R%C5%ABPINTOJ%C4%97LIS](http://lt.wikipedia.org/wiki/R%C5%ABpintoj%C4%97lis)
- [5] NAGINĖS. NUORODA INTERNETE: [HTTP://LT.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/NAGIN%C4%97S](http://lt.wikipedia.org/wiki/Nagin%C4%97s)
- [6] ŽODŽIO „NAGINĖ“ REIKŠMĖ. NUORODA INTERNETE: [HTTP://ZODYNAI.IGLORO.INFO/Z/NAGIN%C4%97](http://zodynai.igloro.info/z/nagin%C4%97)
- [7] VILNIAUS ARKIKATEDRA. NUORODA INTERNETE:
[HTTP://LDMUZIEJUS.MCH.MII.LT/MUZIEJUSIRPADALINIAI/ARKIKATEDRA.HTM](http://ldmuziejus.mch.mii.lt/muziejusirpadaliniai/arkikatedra.htm)
- [8] VILNIAUS ARKIKATEDRA. ARCHITEKTŪRA. NUORODA INTERNETE: [HTTP://WWW.KATEDRA.LT/ISTORIJA/](http://www.katedra.lt/istorija/)
- [9] UNESCO. NUORODA INTERNETE: [HTTP://UNESCO.LT/APIE/UNESCO](http://unesco.lt/apie/unesco)
- [10] VILNIAUS PILIŲ KULTŪRINIS REZERVATAS. NUORODA INTERNETE: [HTTP://WWW.VILNIAUSPILYS.LT/LT/REZERVATAS](http://www.vilniauspily.lt/lt/rezervatas)
- [11] KURŠIŲ NERIJOS NACIONALINIS PARKAS. NUORODA INTERNETE: [HTTP://WWW.NERIJA.LT](http://www.nerija.lt)
- [12] KERNAVĖS KULTŪRINIS REZERVATAS. NUORODA INTERNETE:
[HTTP://LT.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/VALSTYBINIS KERNAV%C4%97S KULT%C5%ABRINIS REZERVATAS](http://lt.wikipedia.org/wiki/Valstybinis_Kernav%C4%97s_kult%C5%ABrinis_rezervatas)
- [13] STRUVĖS GEODEZINIS LANKAS. NUORODA INTERNETE:
[HTTP://LT.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/STRUVE%C4%97S GEODEZINIS LANKAS](http://lt.wikipedia.org/wiki/Struv%C4%97s_geodezinis_lankas)
- [14] ORU SPĖJIMAI. NUORODA INTERNETE: [HTTP://WWW.DELFI.LT/NEWS/DAILY/LITHUANIA/ARTEJANCIOS-SVENTES-SU-LIETUMI.D?ID=15207687](http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/artejancios-sventes-su-lietumi.d?id=15207687)
- [15] KALĖDINIAI BURTAI. NUORODA INTERNETE:
[HTTP://WWW.ETHNICART.LT/INDEX.PHP?OPTION=COM_CONTENT&TASK=VIEW&ID=45&ITEMID=172](http://www.ethnicart.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=45&Itemid=172)
- [16] MĖSĖDIS. NUORODA INTERNETE: [HTTP://WWW.ARUODAI.LT/PAIESKA/TERMINAS.PHP?TEID=3805](http://www.aruodai.lt/paieska/terminas.php?teid=3805)
- [17] MĖSĖDIS. NUORODA INTERNETE: [HTTP://MOKYTOJOLAIKRASTIS.LT/MESEDIS.HTML](http://mokytojolaikrastis.lt/mesedis.html)
- [18] LIETUVOS ETNOKULTŪRINIAI REGIONAI. NUORODA INTERNETE:
[HTTP://LT.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/LIETUVOS ETNOKULT%C5%ABRINIAI REGIONAI](http://lt.wikipedia.org/wiki/Lietuvos_etnokult%C5%ABriniai_regionai)
- [19] MUZIKINIAI INSTRUMENTAI. NUORODA INTERNETE: [HTTP://WWW.MOKSLAI.LT/REFERATAI/REFERATAS/2810.HTML](http://www.mokslai.lt/referatai/referatas/2810.html)
- [20] VIDURIO BALTIJOS ŠALIŲ TRADICINIAI AMATAI. NUORODA INTERNETE:
[HTTP://WWW.LATLIT.EU/UPLOADED_FILES/NEWSLETTER/13TH%20SUMNER%202011/MID-BALTIC%20CRAFTS/ROKISKIS KATALOGS MID BALTIC CRAFTS.PDF](http://www.latlit.eu/uploaded_files/newsletter/13th%20sumner%202011/mid-baltic%20crafts/rokiskis_katalogs_mid_baltic_crafts.pdf)
- [21] AMATAI. NUORODA INTERNETE: [HTTP://LT.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/AMATAI](http://lt.wikipedia.org/wiki/Amatai)
- [22] LIETUVIŲ LITERATŪRA. NUORODA INTERNETE: [HTTP://MOKU.LT/DARBAI/MOKU.LT-LIETUVIU-LITERATURA](http://moku.lt/darbai/moku.lt-lietuviu-literatura)
- [23] LIETUVIŲ RAŠYTOJAI. NUORODA INTERNETE: [HTTP://WWW.MOKSLAI.LT/REFERATAI/KONSPEKTAS/32932.HTML](http://www.mokslai.lt/referatai/konspektas/32932.html)
- [24] FILOLOGIJOS RAŠINIAI. NUORODA INTERNETE:
[HTTP://WWW.VADOVELIS.LT/DARBAI/NN/FILOLOGIJA/RASINIAI/DARBAS-2814/MAIRONIO POEMU APZVALGA](http://www.vadovelis.lt/darbai/nn/filologija/rasiniai/darbas-2814/maironio_poemu_apzvalga)
- [25] LIETUVIŲ VALGIAI. NUORODA INTERNETE: [HTTP://WWW.SKANAUS.EU/STRAIPSNIS2.HTML](http://www.skanaus.eu/straipsnis2.html)
- [26] VALDOVŲ RŪMŲ CEREMONIJOS. NUORODA INTERNETE: [HTTP://WWW.VORUTA.LT/KVIECIAME-I-VALDOVU-RUMU-CEREMONIJAS-IR-VIDURAMZIU-PASIUNTINIŲ-PASIRODYMA](http://www.voruta.lt/kvieciame-i-valdovu-rumu-ceremonijas-ir-viduramziu-pasiuntiniu-pasirodyma)
- [27] NEALKOHOLINIAI GĖRIMAI. NUORODA INTERNETE: [HTTP://WWW.STRAIPSNIAI.LT/GIRA/PUSLAPIS/11132](http://www.straipsniai.lt/gira/puslapis/11132)
- [28] [HTTP://WWW.TAUTINISPAVELDAS.LT/ZEMELAPIS/INDEX.PHP?PAGE=REGIONAI](http://www.tautinispaveldas.lt/zemelapis/index.php?page=regionai)

